

Gazdasági fejtelenség

A gazdasági frontról újabb jelentések érkeznek és úgy félünk már ezekről, mint annak idején a harctéri jelentésektől, amelyek hidegen és szürkén számoltak be ezrek és ezrek hősi haláláról. Most a szorongatott gazdasági frontról futnak be ezek a jelentések és a legújabb így szól: A Creditul Minier központja elhatározta, hogy a benzin árát fölemeli. Ed-
dig szól a rövid „hőferiada” és nyomában el-
keseredés kél mindazoknál az iparágaknál,
amelyek benzint kénytelenek használni és min-
denkinél, aki ismeri Románia gazdasági kö-
rülmenyeit. A petróleum, olaj hazája vagyunk,
a regátban a petróleum-szondák egész erdei
merednek az ég felé. Középeurópa szinte min-
den államának mi szállítjuk a nyersolajat,
amely olyan bőségben folydogál a román föld
alatt, mint másutt a talajviz. És mégis egyre
drágul Romániában a petróleum, az olaj, a
benzin.

Hengeres vagonokban gördül ki a nyers-
olaj nagy tömege külföldre a román határokon
és ez az exporttermék, mint a külföldi jelen-
tesékből olvassuk, sokkal olcsóbb Ausztriá-
ban és Csehszlovákiában, mint nálunk, ahol a
nyersolajat rengeteg mennyiségben termelik.
Ugyancsak jelentések mondják, hogy külföl-
dön a benzin ára olcsóbbodási tendenciát mu-
tat. Elszörnyűködve kell tudomásul venni eze-
ket a jelentéseket, amelyek a mi kormány-
zatunk tehetetlenségét, gazdasági életünk szer-
vezetlenségét kürtölik világgá. Mert szinte el-
képzeltetlen, hogy a termelés forrásánál drá-
gább legyen az exporttermék, mint azokban a
külföldi országokban, amelyek importra szo-
rulnak.

De nemcsak a petróleummal vagyunk így.
Közismert az a helyzet is, hogy a külföldre,
nevezetesen Csehszlovákiába exportált ro-
mán fa, a horribilis védővámok dacára is, jó-
val olcsóbb áron kerül vissza Romániába. Te-
hát a drága szállítási tarifa, a magasra sróft
vámilletékek sem tudják az olcsó román fát
annyira megdrágítani, mint amennyiért itthon
hozzák forgalomba. Mi ez, ha nem a gazdasági
anarchia nyílt beismerése? A kormány politi-
kai jelszavak után futkos, személyi intrikák-
kal van elfoglalva, s így nem jut mód arra,
hogy ezt a groteszk helyzetet megváltoztas-
sák. De nemcsak erre nem jut idő, hanem arra
sem, hogy a felelős tényezők belássák, hogy
a kormány célszerűtlen és fonák gazdaságpo-
litikája idézi elő ezeket a bajokat. A benzin
árának a drágulása a szakkörök a kormány
számlájára írják. Szerintük a legújabb uttör-
vény a petróleum-társaságokra olyan horri-
bilis adót ró ki, amelyet a benzinkereskedők
kénytelenek egyrészt a közönségre hártani,
Jobb utak helyett nagyobb utadó, drágább
benzin, ez jellemzi a kormány gazdaságpoli-
tikáját.

De kire hártja a kivetett utadót az a sze-
gény adófizető polgár, akinek nincs petró-
leumszondája, ellenben van egy rossz Fordja,
amivel áruját mondjuk Aradról Temesvárra
akarja szállítani s közben pengelytörés, rugó-
törés, meg egyéb költséges defektus éri a
förtelmesen rossz országon?

A román petróleumvagonok száza járják
Csehszlovákiát, Ausztriát, Magyarországot és
az itteni benzinfogyasztók legközelebb már arra
gondolnak, hogy ezek a hengeres kocsik ne
jöjjenek vissza üresen a nyugati határról, ha-
nem hozzák magukkal azt a Romániából ex-
portált benzint, amely külföldi körutazása so-
rán olcsóbb lett, mint az, amely a campinal
petróleummezőkről érkezik. Ha nem volna
olyan tragikus, nevetni kellene ezen a gro-
teszk helyzeten. Így azonban rettegve várjuk
az újabb hadijelentéseket, amelyek a gazdasági
frontról naponta érkeznek.

Vaida meg akarja hódítani a regáti
parasztságot az erdélyi nemzetipárt részére

Elégedetlenség a parasztpárti képviselők között — Nemzetipárti szervezet
a régi királyságban — A széthúzások befolyásolják a kormány akcióképességét

BUCURESTI, szeptember 18. A bucu-
resti-i Cuvantul cikket hoz, amelyben érdekes
adatokat közöl a mindig hangsúlyozódó el-
lentétekről a nemzetipárt és parasztpárt kö-
zött. Tudvalevő, hogy a kormánypárt parasztpár-
ti elemei állandó torzskodásban állnak a
nemzeti-parasztpártiakkal, különösen pedig
azoknak erdélyi vezetőivel. A Iunian és Maniu
közötti ellentéteket is ez a torzskodás vál-
totta ki, mely egyébként jelentősen befolyá-
solja a kormány akcióképességét, mert az a
gyengeség, amelyet a nemzeti-parasztpárt
kormányzásának második évében megnyilván-
ult, pusztán a pártkereteken belül történő
széthúzásokban magyarázható.

Természetesen, a fuzionált pártok higgad-
tabb vezetői sohasem látták jó szemmel ezt a
megnem értést és éppen ez az oka annak,
hogy a kormánypárt keretein belül komolyan
szeparatista megmozdulások nem következ-
tek be.

A parasztpárti képviselők között azonban
ma is állandó az elégedetlenség,

mely a sürűn megismétlődő pártértekezletek-
ben nyilvánul meg. Az elmúlt napokban a pa-

rasztpárt újra értekezletet tartott, amelyen
azonban a szónokok mérsékeltebb hangon szó-
laltak fel, hogy a kormány munkáját ne nehe-
zítsék meg ezáltal is.

Hevesebb tónusban tárgyalták azonban a
kormánypárt regátbeli képviselői azt az ak-
ció, amelyet Vaida belügyminiszter kezde-
ményezett és amelynek célja az, hogy az erdélyi
nemzetipárt részére meghódítsa a regát-
beli parasztságot és

nemzetipárti szervezeteket létesítsen a ré-
gi királyság területén is.

A két párt között létrejött fuzió alkalmával
ugyanis Maniu írásbeli ígéretet kapott Miha-
lachetól arra nézve, hogy a parasztpárt nem
próbál Erdélyben frakciókat létrehozni. Ezt a
követelést azonban nem kérte Mihalache Ma-
niutól és így a helyzet ma az, hogy míg a pa-
rasztság nem toborozhat híveket magának Er-
délyben, a nemzetipárt teheti ezt a régi ki-
rályságban.

A „Cuvantul” úgy értesül, miszerint a
parasztpárti képviselők felszólították Miha-
lache, hogy interveniáljon Maniunál, valamint
Vaidanál, hogy tegyenek le a regátbeli szer-
vezkedés tervéről.

Az ellentéteket kiküszöböli a
kisebbségi törvény

mondotta Genfben
MIRONESCU — Ro-
mánának és Magyarországnak együtt kell dolgozni — Apponyi nagy
beszéde a Népszöveiség politikai főbizottságának ülésén — Elfogad-
ták a magyar delegátus javaslatát

GENF, szeptember 18. A kisantant és Len-
gyelország delegátusai Genfben végleges
egyezséget akartak teremteni azokban a gaz-
dasági kérdésekben, amelyek a varsói tanács-
kozás anyagát képezték. Eddig még nem sike-
rült a varsói határozatokat a Népszövetség gaz-
dasági főbizottsága elé juttatni és így egy újabb
konferenciára van szükség, amelyet október ha-
vában tartanak meg Bucurestiben.

Mironescu külügyminiszter az Est genfi tu-

tudósítójának intervjut adott amelyben a ma-
gyar-román összefogás szükségességéről be-
szélt:

— Két olyan tehetséges nemzet — mondót-
ta Mironescu, — mint a román és a magyar, ha
a termelés és az elosztás dolgában együtt mű-
ködnének, hamarosan megváltoztatná a Duna-
medence gazdasági helyzetét. Remélem, hogy
az érzelmi ellentéteket ki fogja küszöbölni az
a kisebbségi törvény, amelyet a kormány a kö-
zeljövőben terjeszt a parlament elé.

Gróf Apponyi megvédi Görögországot

GENF, szeptember 18. A politikai főbizott-
ság előtt felmerült az a gondolat, hogy célsze-
rű-e nemzetközileg rendezni emberbaráti alapon
a politikai menekültek gondozását. A bizottság
ugy határozott, hogy albizottságot küld ki a
kérdés tanulmányozására és javaslat megtétele
ügyében. Az ülésen gróf Apponyi Albert is hoz-
zászolt ehhez és bevezető szavaival a követke-
zőket mondotta:

— A tárgyalás alatt álló kérdés csakis em-
beri szempontból érdekel. Ezzel indokol-
lom, hogy hozzászólók annak ellenére, hogy
Magyarországot e kérdés csakis emberbaráti
nézőszögből tekintve érinti.

Fölhívta a bizottságot különösen annak át-
tanulmányozására, hogy milyen sérelmek érik
az örmény menekülteket Görögországban.

— Ezt a helyzetet nem lehet tovább is ienn-
tartani és ilyen terheket nem is szabad egy
olyan szegény ország vállaira rakni, mint Gö-
rögország. Görögországot mentesíteni kell azok-

tól a költségektől, amelyek a menekültek gon-
dozása miatt földrajzi helyzeténél fogva ter-
helik.

Gróf Apponyi Albert javaslatát a bizottság
tagjai nagy helyesléssel elfogadták.

GENF, szeptember 18. A kisantant külügy-
miniszterei az utóbbi napokban több értekezle-
tet tartottak, amelyeken a német delegációnak
a kisebbségi panaszok ügyében benyújtott jegy-
zékek kezeléséről szóló javaslatot tárgyalták
meg. A kisantant külügyminiszterei nem egyez-
nek bele hogy a kisebbségi panaszok elbírálási
módját megváltoztassák. A német delegáció
ugyanis ebben a kérdésben még több propozi-
ciót akar betereszteni.

GENF, szeptember 18. A gazdasági főbi-
zottság mai ülésén Kádár Levente magyar de-
legátus indítványára megbízták a Népszövetség
közegészségügyi szervezetét annak tanulmá-
nyozásával, szükséges-e nemzetközi egyez-
mény az idegen állampolgárságu betegek istá-
polása céljából. A bizottság részletes jelentést
fog tenni tapasztalatairól.

Aradváros vezetősége jóindulattal viseltetik a színház iránt

Dr. Barabás Béla vezetésével a Szinpártoló Egyesület küldöttsége jelent meg dr. Lutai polgármesternél — A küldöttség szubvenciót és a színház bérének elengedését kéri a várostól — Az anyagi ügyek vezetése a város kezében

ARAD, szeptember 18. Ma délelőtt az aradi Szinpártoló Egyesület küldöttsége Barabás Béla dr., az aradi Magyar Párt elnökének vezetésével felkereste Lutai Cornél dr. polgármestert, hogy ismertesse a polgármesterről az egyesületnek a színház támogatására vonatkozó kéréseit. Két kérvényt nyújtott át a küldöttség Lutai dr.-nak. A kérvényekben a színház bérének elengedését, megfelelő szubvenciót, a színházépület kijavítását, valamint azt kérték, hogy Aradváros viselje a fűtés és világítás költségeit, mint azt más erdélyi városok is tették a színházi kultúra támogatása érdekében. A kérvények tartalmát maga Barabás Béla dr. ismertette a polgármester előtt.

Lutai Cornél dr. válaszában kifejtette, hogy a város vezetősége jóindulattal viseltetik a színház iránt és eddig is jelentős áldozatokat hozott. Így a színház részére megvásárolta Róna Dezső volt sziniszegítő felszerelését, javításokat eszközölt, közel félmillió lejes költséggel rendbehozta a fűtőkészüléket, magára vállalta a biztosítási díjak kifizetését, ami szintén meghaladja a százezer leit és más kiadásokat eszközölt, hogy megkönnyítse a színház helyzetét. A város azonban minden jóakarata dacára sem tekinthet el attól, hogy bizonyos bérösszeget kérjen a színházról.

— Nem akarunk jövedelmet a színházról — mondotta a polgármester — mert a bérösszeg csupán egy részét fedezi a kiadásoknak. Ha megállapítást nyer, hogy a színház nem bírja el a bérösszeget, akkor sor kerülhet annak leszállítására.

Ezután sor került annak megállapítására, ki kezelje a jövő szezomban a színház jövedelmét. Itt Lutai dr. — mint azt az Aradi Közlöny mai számában megállapította — arra az álláspontra helyezkedett, hogy feltétlenül szükségesnek tartja, miszerint a város kezelje a jövedelmet. Itt vita fejlődött ki a küldöttség tagjai és a polgármester között. A vita folyamán Lutai dr. kijelentette:

— Ragaszkodnom kell ahhoz, hogy az elkövetkező szezomban a városhoz folyjanak be a színház összes bevételei, mert tisztán akarunk végre látni ebben a kérdésben. Tiszta képet ölhajunk nyerni arról, mit hoz a színház, mert a jövőben csak így tudjuk pontosan megállapítani, mennyi legyen a bérösszeg. Azon-

ban előre megígérhetem, hogy figyelembe fogjuk venni a kiadásoknál a Szinpártoló Egyesület javaslatait.

A küldöttség tagjai a polgármester szavaira lemondottak az egyesület nevében arról a kívánságról, hogy a színház jövedelmeit a

A bécsi császárpárt harcot indít a monarchia visszaállítására

Ottó nagykorúsága alkalmával indul meg az akció — Nagy ünnepek november 20-án

Bécsből jelentik: A császárhű néppárt Ottó nagykorúsága alkalmából öt pontból álló új programot tesz közzé, amelyben bejelenti, hogy a törvényes keretek között harcot indít a monarchia visszaállítására. Kényszeríteni fogja a parlamentet a nyílt állásfoglalásra és népszavazást követel a monarchia restaurálásának ügyében. November 10. és 20-ika között a

Szinpártoló Egyesület kezelje és Barabás dr. kifejtette, hogy megnyugtató körülmény, ha a város maga veszi át az anyagi ügyek vezetését. Sor került ezután a színházi szerződés ügyére és a polgármester megígérte, hogy a szerződés feltételeit egy ankénten beszéljük meg, amelyen a város vezetősége, a sziniszegítő bizottság, valamint a Szinpártoló Egyesület delegátusai résztvesznek. Végül Barabás Béla dr. megköszönte Lutai dr.-nak a színház ügyé iránt tanúsított jóakarátát és ezzel a küldöttség eltávozott a városházáról.

Eles harc várható az aradi orvoskamara vasárnapi alakuló ülésén

Sikertelen paktumtárgyalások a román és magyar orvosok között — A magyarok ragaszkodnak az elnökséghez — Tíz jelölt közül választják meg az öttagú vezetőséget — Bizakodó hangulat a magyar orvosok körében

ARAD, szeptember 18. Hatalmas érdeklődés előzi meg orvosi körökben az aradi orvoskamara vasárnap délelőtt tíz órára összehívott alakuló ülését. Az előkészületek javában folynak, mert erős harc várható a román és magyar orvosok között a vezetőségi helyekért. A felek között már lezajlottak a tárgyalások, amelyek azonban nem vezettek eredményre, mert a mandátumok számában nem tudtak megegyezni. A magyar orvosok arra hivatkoztak, hogy feltétlen többségben vannak és ragaszkodtak ahhoz, hogy a kamara ügyeit vezető öt végrehajtó-bizottsági tag közül három legyen magyar, a három tag egyike pedig az elnöki tisztet töltsön be. A román orvosok nem fogadták el a javaslatot és kijelentették, hogy a maguk számára követelik az elnökséget és a három tagsági helyet.

A tárgyalások tehát eredménytelenül végződtek. A román és magyar orvosok végül megállapodtak abban, hogy tíz orvos nevét veszik

fel a listára, öt magyart és öt román. A közgyűlés résztvevői a választások alkalmával öt nevet kihuznak és azt az öt orvost hagyják meg, akire szavazni akarnak. Össze is állították a listát, amely a következő:

Moldovan János dr., Memete Demeter dr., Vicas Gyula dr., Siartau Pál dr., Bentia Enes dr., Borsos Béla dr., Róth Marcell dr., Krepl János dr., Kabdebó György dr. és Bodor György dr.

A megválasztott vezetőség választja ezután meg a maga kebelében elnökét és így az elnök személye attól függ, melyik párt győz a választásokon. A magyar orvosok körében bizakodó a hangulat, miután a számbeli fölényük bizonyossá teszi a vasárnapi győzelmet, amelynek nyomán magyar elnök kerül annak a rendkívül fontos szervnek az élére, amely az orvosok életbevágó ügyeiben dönt. Mindenesetre eles harc várható a megyeháza tornácstermében tartandó alakuló ülésen, amelyre mindkét párt erősen felkészülve vonul fel.

„Nem volt fényes szerep.”

Irta: Charles Torquel

Szívesen elmondom önnek az egészet, ámbar nagyon nevelésesen viselkedtem a dologban. Így kezdődött:

— Abban az időben szenvedélyesen szerelmes voltam a feleségembe s azt hiszem, hogy ő is nagyon szeretett. Fizetésem nem volt sok, de az asszony számára semmit nem találtam megfizethetetlennek. Szegénykének valami baja volt a szívével, így aztán kettőzött gonddal vigyáztam rá. Meg aztán szép is volt nagyon: karcsu teremtés, gyönyörű kék szem és szőke haja volt...

— Az egész baj akkor kezdődött, mikor fejembe vettem, hogy bemutatom neki egy gyerekkori pajtásomat, aki együtt szolgált velem. Jubaix gyönyörű szál fiú volt, az asszonyok bolondultak utána, de ő nem sokat törődött velük. Gondoltam, hogy Marthe örülni fog a társaságnak.

— Ahogy ez a két ember meglátta egymást, egyszeribe fülig szerelmesek lettek. Ezt persze akkoriban nem vettem észre; nagyon megbíztam mindkettőben. Nem is értem, hogyan esett a dolog. Jubaix, aki eddig csak félvállról vette a nőket, Marthe-ba fülig szerelmes lett.

— Egy napon a szolgálatból hazatérve, levelet találtam az asztalon. Marthe írta. Rövid volt a levél: Marthe megvallotta, hogy ő meg Jubaix halálosan szereik egymást, de nem

akarnak a hátam mögött szégyent hozni rám, ezért ő, Marthe, átköltözik Jubaixhoz. És a végén azt írta, hogy öljem meg őket, mert jogom van hozzá.

— Akkor nagyon beteg lettem s csak hetek múlva gyógyultam fel. Első gondolatom az volt, hogy megbüntetem őket s már nyultam is a revolverem után. De aztán eszembe jutott, hogy nagyon szeretik egymást... Arra is gondoltam, hogy végzek magammal, de ez csak nekik lett volna jó, mert akkor törvényesen élhetnének egymással... Nem, ezt nem szabad tenni.

— Ettől kezdve egyedül éltem, nem érintkeztem senkivel s a lakást, amelyet hajdan úgy szerettem, nagyon sivárnak találtam. De azért rendben tartottam a háztartást, mert pontos ember vagyok. Jubaix áthelyeztette magát Douarnenezbe s néhány hónap múlva, mint hallottam, végképpen ott hagyta a hivatalát. Azt is beszélték egy évvel később, hogy gyermekük született és nagyon boldogok.

— Két év múlva áthelyeztek Saint-Maloba. A kikötőből akkor indultak el észak felé a halászkok. Nagy sirás-rivás volt a parton, mert az ilyen halászat nem tréfa dolog s bizony sokan otthagyják a fogukat. A férfiak jobbára részegek voltak, az asszonyok szeme meg vöröslött a sirástól. Én nem sokat törődtem velük, végeztem a munkámat.

— Egyszerre megáll valaki mellett. Jubaix volt, a karján vezette Marthe-ot, aki egy kisíjút szorított magához. Jubaix is a halá-

szokkal ment s Marthe igyekezett elrejtetni könnyeit.

— Gyere, Andorka, bucsuzz el a papától. Viszontlátásra!

— Bizony, nagyon szomorú látvány volt ez a kis család így együtt. De én magam fájdalomra gondoltam, ez sem volt kicsiny. Egyikük sem vett észre. Marthe rámnézett, de nem ismert meg. Az asszonyok nagyon felejtettek.

— Említettem önnek, hogy Marthe szivbajos volt. Abban a pillanatban, amikor a hajóhídon megegyeztek egymást és Jubaix elindult a fedélzetre, valami megszakadhatott a szerencsétlen asszonyban. Egyet kiáltott s elnyult a kövezeten. Meghalt.

— Jubaix első pillanatban nem értette a dolgot. Emberek gyülekeztek a halott köré s ő is visszazaladt a hajóról... De ekkor felhangzott az indulást jelző sip s Jubaix-t két markos legény vissza akarta vezetni a hajóra. Nem hagyta magát: „Mi legyen a gyerekekkel?” — kiáltozott. Össze akarták kötözni a kezeit.

— Ekkor odaléptem hozzá. „Add nekem a gyermeket, majd én gondját viselem” — mondottam. Akkor megismert. A nyakamba borult és sirva megcsókolt. Én is sirtam.

— Jubaix nem jött vissza többé. Az egész hajó elpusztult a tengeren. A gyermek azóta is nálam van. Mit tehetnék vele? Most már magaska, beszélni is kezd és „papá”-nak szólít.

— Persze, ez nem valami fényes szerep, amit most játszok. A feleségem gyereke... De hát így is volt...

Ellentétek Maniu és Mihalache között

A miniszterelnök ma repülőgépen Bucarestbe érkezett — Megbeszélések Maniu külföldi utjáról — Összehívják a nemzeti-parasztpárt központi pártvezetőségét

BUCURESTI, szeptember 18. Maniu Gyula miniszterelnök ma repülőgépen Galacból Bucures-tibe érkezett. A miniszterelnök a repülőtérről azonnal a miniszterelnökségre hajtatott, ahol Vaida és Mihalache miniszterek várták rá, akikkel fontos tanácskozásokat folytatott. Megtárgyalták a jelenlegi politikai helyzetet, precizították a kormány legfontosabb teendőit és megvitatták Maniu aktuális külföldi utjának szükségességét.

Az Adeverul ma cikket írt, amely szerint bármennyire is igyekeztek a Maniu és Mihalache kö-

zött felmerült ellentéteket elsimitani, ezek a törekvések hiábavalóknak bizonyultak,

mert a két politikusnak nem sikerült közös nevezőre hozni felfogását.

A nemzeti-parasztpárt kebelében mozgalom indult meg a központi pártvezetőség összehívására, ami a párt kormányrajutása óta még nem történt meg. Ezenkívül 21 vidéki pártszervezeti elnök mozgalmat indított, amelynek célja Bucures-tiben egy nemzeti-parasztpárti parlamenti klub létesítése, a mely a párttól függetlenül ellenőrizzé a parlamentá-rizmus százszázalékos betartását.

Aki saját apját agyonlövötte

és három hónap alatt 5000 embert végeztetett ki

Szenzációs leleplezések a cseka Oroszországon kívül végzett munkáiról — Az összes szovjetkövetéseken működik a cseka katonai kémosztálya

— A szovjet uralma Bécs fölött —

Tervek egy osztrák—magyar háboru előkészítésére

Bécsből jelentik: A párisi orosz szovjet-követség volt tanácsosa, Grigorij Besszedovszki, aki tavaly nagy botrányok közepette megvált Moszkva szolgálatából és azóta a bolsevisták rémtetteinek leleplezésével foglalkozik, „Im Dienste der Sovjets” címen német könyvet írt, amelyben számos, eddig ismeretlen szenzációkról rántja le a leplet.

Besszedovszki, aki leleplezéseit dokumentumokkal bizonyítja, eredetileg az ukrán forradalmi szociálista párt egyik vezetője volt. Amikor az ukrán forradalmárok beolvadtak az orosz kommunista pártba, Besszedovszkit Jakovlev, az akkor még önállóan működő ukrán külügyi népbiztosság helyettes vezetője Középeurópába küldte. Ez a Jakovlev azelőtt cseka-parancsnok volt és hírhedtté vált azért, hogy

saját apját agyonlövötte és három hónap alatt 5000 embert végeztetett ki.

Jakovlev Besszedovszkit mindenekelőtt Bécsbe küldötte és ekkor a következő instrukciókat adta neki:

— Az összes szovjetkövetéseken külön cseka, — komintern — és katonai kémosztályok működnek. Ezeknek tagjai mint a követéségek tisztviselői szerepelnek, azonban ténykedésükben teljesen függetlenek a követésegtől és külön érintkeznek a moszkvai kormánnyal is.

Besszedovszki 1922. február elején érkezett Bécsbe, ahol nyomban jelentkezett a Belvederegasse-i követségen. A bécsi szovjetkövetség vezetője akkor egy lengyel kommunista, Bronszky-Warsawski volt, aki igen jól beszélt ugyan lengyelül és németül, azonban annál rosszabbul oroszul. A szovjetkövetség személyzete lengyel, osztrák és magyar kommunistákból rekrutálódott, úgy, hogy ebben az „orosz hivatalban” nehezen lehetett oroszul beszélő embert találni. Ezért a hazatérő orosz hadifoglyok számára a követség kénytelen volt külön tolmácsot alkalmazni.

A bécsi szovjetkövetségen tapasztalt viszonyok leírása után Besszedovszki a következőket írja:

— Bronszky nyomban a követségen működő cseka-különítménnyel való összetűzéseiről kezdett siránkozni. Ennek a különítménynek vezetője egy Kraszny nevű lengyel kommunista volt, Dzserzsinszki személyes barátja. Így tehát Kraszny korlátlan befolyással rendelkezett Moszkvában és Bronszky gyengének bizonyult vele szemben.

— Kraszny a palota legfelső emeletének lépcsőjére naponta kivezényelte valamelyik munkatársát és ennek a szolgálattevő munkatársnak, aki állig fel volt fegyverezve, azt a parancsot adta, hogy

mindenkire löjjön, még magára a követ-

aki engedély nélkül akar feljutni a legfelső emeletre, ahol a cseka irodái voltak.

— Kraszny ügynökei állandóan megpróbálkoztak az éhes osztrák hivatalnokok megvesztegetésével, hogy megszerezzék az osz-

Két repülőgép borzalmas katasztrófáját idézte elő egy légi akrobata

A levegőben való átszállás szörnyű következményei — Négy halottja van a katasztrófának

BÖBLINGEN, szeptember 10. A késő esti órákban olyan méretű repülőszerencsétlenségről érkezett jelentés, amely borzalmasságában felülmúlja az összeseket, amelyek az utóbbi évek egyre fejlődő aviatikájában előfordultak. A maga nemében páratlan szerencsétlenségnek két repülőgép és összes utasai áldozatai lettek, nem kevésbé a szerencsétlenség előidézője, Schindler ismert légi akrobata, akinek egy szenzációsnak ígérkező mutatványa okozta a szerencsétlenséget.

Schindler, ismert hivatásos légi akrobata, csütörtök délelőtti az érdeklődő közönség nagy tömegének jelenlétében, a legnehezebb repülőbravúr akarta megcsinálni. Háromszáz méternyi magasságban, egy repülőgépről a másikkra ugrást akart végrehajtani. A jól beharangozott bravurnak természetesen nagy közönsége akadt és a két repülőgép nagy érdeklődéssel kísérve szállt fel a böblingeni repülőtérről. Háromszáz méternyi magasságban Schindler megkísérelte az ugrást, azonban ez nem sikerült és

ugrása következtében mind a két gép lezuhant. A két gép pilótái, valamint Schindler és egy mechanikus szörnyvetháltak.

BERLIN, szeptember 18. A borzalmas böblingeni repülőszerencsétlenségről a következő részletek érkeztek: Schindler Fritz bravurján egy Klemms-repülőgépen akarta végrehajtani, amelyről egy szintén Klemms-típusú gépre akart átugrani. Azt a gépet, amelyen Schindler is tartózkodott, Walter Sprengler pilóta vezette, míg a másikat Enwger százados, Schindlernek a Sprengler által vezetett gépről kellett volna a másikkra átszállania, abban a pillanatban, amikor az Enwger gépe a Sprengleré fölé került.

A két repülőgép már harminc perce volt a levegőben és a legkülönbözőbb kísérleteket tettek, hogy a két gép egymáshoz viszonyítva olyan helyzetbe kerüljön, mely lehetővé tette volna az átugrást. Végre Schindler alkalmasnak találta a pillanatot, amikor Enwger gépe elég közel és megfelelő állásban lebegett. Ekkor Schindler jeladására a felső gépről hágcsót eresztettek le, melynek segítségével Schindlernek fel kellett volna kuszni Enwger gépére.

trák külügyminiszterium iráskulcsát és titkos aktáit. Ez a vásár egész nyitán folyt a bécsi Zentral-kávéházban. Kraszny az orosz emigránsokat is állandóan kikémlelte és nyíltan eldicsekedett avval, hogy az emigránsok körében számos bérence van és bármikor módjában áll az emigráció bármelyik vezetőjét láb alól eltenni.

— Dzserzsinszki nemsokára még nagyobb hatalommal ruházta fel Krasznyt. A Komintern (kommunista internacionálé) ausztriai és magyarországi megbízottjává nevezte ki. Ezen minőségében Kraszny

„zenidlis” tervet dolgozott ki egy osztrák-magyar háboru szítására.

Ezt egy burgenlandi forradalom révén próbálta elérni. Több mint 200.000 dollárt fektetett ebbe a tervbe és Bronszkynak nagy társaságába került öt rábírnai arra, hogy adja fel a burgenlandi forradalom tervét.

A katonai misszió vezetője, Inkoif bolgár kommunista nem volt jobb Krasznyval és Besszedovszki szerint robbanó anyagokkal, bombákkal töltötte meg a bécsi szovjetkövetség palotájának pincéjét. Bronszky állandóan rettegetésben élt, hogy a felhalmozott dinamit egyszer felrobbantja a követségi palotát és ismétetlen szemrehányást tett Inkoifnak. Végre Inkoif megunt a követ szemrehányásait és feleségével együtt alaposan elverte.

Bécsből Varsóba vezényelték Besszedovszkit, akinek ott alkalma volt megakadályozni egy nagyszabású bombamerényletet, amelyet a csekisták egy szoborleleplezés alkalmával terveztek.

Alig kuszott azonban néhány hágcsón fölé, amikor hirtelen szélroham megzavarta az attrakciót.

Enwger-gépe a szélroham következtében elfordult előbbi helyzetéből, mire a pilóta a legnagyobb erőfeszítéseket tette, hogy a gépet visszakormányozza, mert a két gép között Schindler lebegett a hágcsón a szélviharban s minden méternyi eltérés az akrobata életébe kerül. Ugyanilyen helyzetben volt Spengler is, akinek gépe fölött pár méterrel Schindler egyensúlyozta magát a szélviharral szemben. A két gép manővereinek következménye volt a szerencsétlenség, mert

a két aeroplán oly közel került egymáshoz, hogy a szélvihar következtében összeütköztek.

Schindler, az összeütközés pillanatában már ejtőernyőjét használta és sikerült a földre érnie, míg fölötte háromszáz méternyi magasságból lezuhant a két repülőgép.

Még mielőtt a földre ért Schindler észrevehette volna, az egyik repülőgép olyan szerencsétlenül zuhant le, hogy Schindlert maga alá temette, aki azonnal szörnyvethalt.

A borzalmas szerencsétlenség láttára a közönség körében óriási pánik tört ki. A szerencsétlenül járt gépek segítségére siető embereknek azonban már csak a holtak eltakarítása volt a dolguk, mert úgy Walter Spengler, mint Enwger kapitány, valamint az Enwger gépen tartózkodott mechanikus is azonnal szörnyvetháltak. A szerencsétlenség egész Németországban óriási megröbbenést váltott ki.

Esküvő a Markó-uccai fogházban

BUDAPEST, szeptember 18. Az ötödik kerületi anyakönyvvezető ma megjelent a Markó-uccai fogházban és a hivatalos formalitások közepette összeeskette Néger János szabómestert menyasszonyával, Vinna Linda eszt klasszikus táncosnővel. Néger János Németországban hamis csekk útján ezeröttszáz dollárral károsított meg egy ottani filmvállalatot és ebben a manipulációban segítségére volt klasszikus táncosnő-menyasszonya, akinek egyébként Pesten szép sikerei voltak.

MIRJAM és MAKZOR a nagy ünnepekre
olcsón Sándor Ferenonél.

Frakkos, cilinderes banditák kirabol- tak egy bankot.

Gépfegyverrel kényszerítették a pénztárnokot, hogy adjon át minden pénzt — A banditák autóval menekültek el

NEWYORK, szeptember 18. Lincoln városkában vakmerő bankbetörést követtek el. A Lincoln Nemzeti Bankba hat frakkos és cilinderes bandita állított be szokástól eltérőleg álarca nélkül. A banditák mindjárt revolvért fogtak a banklányokra, közülük kettő pedig gépfegyvert cipelt, amelyet a pénztárnak irányítottak. Udvariasan felszólították a pénztárnost, hogy minden értéket adjon át. Egymásután csomagolták be a bankjegykötegeket, majd átvizsgálták az egész bankhelyiséget és miután minden értéket becsomagoltak, udvariasan köszöntek és eltávoztak. Kint autó várt rájuk, a mellyel vad iramban száguldottak tovább. A gépfegyvert elővigyázatosságból üzembe helyezték és amíg el nem hagyták a városka határát, állandóan tüzeltek. A rablott érték készpénzben harmincezer dollárt és értékpapirban egy millió dollárt tesz ki.

Izgalmas életmentés a Maroson

A regattaház közelében a folyóba vetette magát az aradi tüdőszanatórium egyik ápolónője — Két bátor aradi diák kimentette a fuldokló nőt

ARAD, szeptember 18. Ma este 8 óra tájban a Marosparton, a regattaház közelében rendkívül izgalmas jelenet játszódott le. Egy fiatal nő, miután hosszabb ideig a töltésen sétált,

hirtelen öngyilkossággal a Maros hullámaiba vetette magát.

Szerencsére azonban a közelben még többen tartózkodtak, két diák utána uszott az öngyilkosnak, akit sikerült is a partra vonszolni. Az izgalmas életmentésről a következőkben számolunk be:

A folyó partja mellett, a vár irányában haladt Marta Elena parasztasszony, amikor hirtelen csobbanást hallott és azt látta, hogy az a fiatal nő, aki előtte ment, a vízbe ugrik. Marta Elena kiáltozni kezdett, amire a közelben sétálók közül két diák: Vajda János és Cristea János liceumisták gyorsan ledobták kabátjaikat és mindketten utána usztak az életmunt nőnek. Amíg azonban utolérték, a nő már többször a víz alá bukott, igen sok vizet nyelt, de így is viaskodni kezdett a diá-

kokkal, hogy megakadályozza a megmentését. A diákok azonban belekapaszkodtak a nőbe és sikerült kiuszniok velük a partra. Amíg azonban ideértek, az öngyilkos elvesztette eszméletét.

Azonnal értesítették a mentőket, akik az életmentést a közpórházba szállították. Ott nemskára magához térítették és a rendőrség részéről kikergetett Hegesa komisszár, valamint Cenedean delegatív megkezdtek kihallgatását. Kiderült, hogy a nőt Bar Floricának hívják, 24 éves és a tüdőszanatórium ápolónője. Egy aradi fiatalember udvarolt neki, nemrégiben azonban elhagyta és úgy kérezte, hogy csalódását nem élheti túl. Többféle háklímenen gondolkozott, végül a Maros mellett döntött, mert azt gondolta, hogy a sötétségben zavarlatlanul ölheti magát a folyóba. Állapota ki-elégítő és holnap már el is hagyhatja a kórházat.

Az izgalmban bővelkedő életmentésnek természetesen csakhamar nagy közönsége keletkezett, amely a bátor két diákot megéljenzte.

Intimitások az amerikai pénzkirályok életéből

Gerard berlini amerikai nagykövet érdekes könyve Amerika „uralkodóiról” — A multimilliomosoknak gyengéi is vannak — Csak öt bevándorló van a milliomosok között

„Who rule the United States. Sixty-four names”. — „Kik uralkodnak az Egyesült-Államok felett, 64 név” címmel Gerard, volt berlini és londoni amerikai nagykövet ezúttal 2 héttel hosszabb tanulmányt adott ki. A mű főcélja, hogy angliai ismerőseinek bebizonyítsa Amerika nagyságát és a vagyonok gigantikus felhalmozódását elsősorban, sőt mondhatni, kizárólag az energikus vámvédelmi politikának köszönheti.

Szerinte Angliában 10 év alatt még az amerikaiakénál is hatalmasabb vagyonok gyülnének össze, ha a birodalom szakítana eddigi szabadkereskedelmi politikájával. „A földön egyetlen állam nemzeti vagyona sem közelíthetné meg az angol fejenkénti vagyonösszeget”.

A 64 leggazdagabb ember

A lista 64 nevet tartalmaz: John D. Rockefeller, junior, A. W. Mellon, J. P. Morgan, G. F. Baker, a First National Bank elnöke, J. D. Ryan, az Anaconda Minnig Co. elnöke, W. C. Teagle, a Standard Oil of New Jersey elnöke, Ford F. K., Weyerhauser, Tacoma Wash., C. Taylor, az U. S. Steel Corp. pénzügyi bizottságának elnöke, J. A. Farrell, az U. S. Steel Corp. elnöke, C. H. M. Schwab, a Bethlehem Steel Corp. elnöke, E. G. Grace, a Bethlehem Steel Corp. végrehajtó-bizottságának elnöke, H. N. Warner, a Warner Brothers filmgyárak vezetője, Zukor Adolf, a Paramount elnöke, W. H. Crocker, a First National Bank of San Francisco elnöke, U. P. M. J. Van Sweringen, vasúti vállalat tulajdonos, W. W. Atterbury, a Pennsylvania Railroad elnöke, A. Curtis James, több vasúti vállalat vezetője, Charles Hayden, a Hayden Stone & Co. bankár-cég tulajdonosa, D. C. Jackling, az Utah Copper Co. vezetője, A. V. Davis, az Aluminium Company elnöke, P. G. Gossler, a Columbia Gas elnöke, R. C. Holmes, a Texas Corp. (Petróleum) tulajdonosa, J. J. Raskob, a General Motors vezérigazgatója, Du Pont-fivérek (mind a 7 külön szerepel), a Du Pont vegygyárak tulajdonosai, A. J. Berwin, több iparvállalat tulajdonosa, D. Willard, a Baltimore and Ohio Railroad elnöke, S. Behn, az International Telephone and Telegraph Corp. elnöke, W. S. Gifford, az American Telephone and Telegraph Corp. elnöke, O. D. Young, a General Electric elnöke, G. Swope, a General Electric végrehajtóbizottságának vezetője, T. W. Lamont, a Morgan-bankház vezetője, A. H. Wiggin, a Chase National Bank elnöke, Ch. E. Mitchell, a National City Bank elnöke, S. Insull, több Public Utility vezére, Fischer Fivérek (mind a hét testvér külön szerepel) a General Motors részéről, D. Guggenheim és W. Loeb, bankárok, G. W. Hill, az American Tobacco Co. elnöke, A. S. Ochs, a New York

Times kiadója, W. R. Hearst, R. R. McCormick, a Chicago Tribune szerkesztője, J. D. Patterson, a New York Daily News szerkesztője, J. Rosenwald, nagykereskedő, C. H. K. Curtis, távirati ügynökség tulajdonosa, S. Z. Mitchell, az Electric Bond and Shares Investment Trust elnöke, W. E. Frew, a Corn Exchange Trust Co. elnöke, A. P. Giannini, a Transamerica Blair-csoport elnöke, W. Green és M. Woll, az amerikai szakszervezetek vezetői.

Akikről Gerard megfőledkozik

Az összeállítással szemben Amerikában két kifogást emelnek. Az egyik, hogy a felsorolt nevek közül sok olyan található, — főleg a bankok képviselőire vonatkozik ez — akik a túlzott vámvédelmet ellenzik. A bankárok ugyanis évek óta a vámosok leszállítását követelik, mert az európai ipar képtelen, szerintük, az igénybevett amerikai kölcsönök visszafizetésére, ha gyártmányai elől az amerikai fogyasztópiac továbbra is elzárkózik.

A prosperitás ujjászületése a bankárok fellegében csakis a vámosok leszállítása révén érhető el.

Igy tehát maga a felsorolás cáfolja meg Gerard tanácsait: mikép fogadják el az angolok mintaképpül az ő elméletét, ha saját hívei is ellene foglalnak állást.

A másik fogyatékoság sokkal súlyosabb.

Önkényeskedéssel vádolják Gerardot és valóban, ha szorosabban szemügyre vesszük az összeállítást, kitűnik, hogy ugyanakkor, amikor két iparvállalat részéről összesen 14 testvért ruház fel külön-külön oly fontossággal, mint Rockefeller, vagy Fordot, egyszerűen megfőledkezik az amerikai politika vezérégyéniségeiről, Hooverrel és Dawes-sel kezdve, egészen a szenátus legismertebb tagjáig.

Nem szerepel a volt mexikói követ, Lindbergh apósa sem, aki pedig az Egyesült-Államok egyik legnépszerűbb személyisége (Hoover utódjait kombinálják), azonfelül, hogy az amerikaiak Góthai Almanach-jában

az évi jövedelmiadó-kimutatásban, előkelőbb helyet foglal el, mint a lista legtöbb szereplője. Nem található még a „public sense” legismertebb irányítói a nálunk is megkülönböztetett tiszteletben részesülő írók, továbbá a Nobel-díjas tudósok sem. Lehet, hogy ezek elvi okokból maradtak ki, vannak azonban olyan vezérek is, akik a lista szellemének megfelelnek és mégis kénytelenek az „uralkodói” címről lemondani. Ilyen elsősorban Hoover, aki, mielőtt a politikai életbe került volna, a Legfelsőbb Bíróság elnöke volt és többek között az ő nevéhez fűződik a Trust-ellenes törvény megalkotása is.

Kizárólag ezen a néven is megfőledkezik a

hogy az ipar vezetőgyéniségei között helyet kapjon. Kimaradt az egész Federal Reserve Board és ugyanerre a sorsra jutottak a legkiválóbb amerikai részvényigazgatók, a vagyonilag is vezető szerepre hivatott E. Root, Wickrsham és Hughes, akinek utmutatásai a mai amerikai iparvállalatok politikáján legalább annyi nyomot hagytak, mint az új vámtörvény.

A lista, e vélt vagy valódi fogyatékoságoktól eltekintve, nagyon érdekes megfigyelésekre nyújt alkalmat. A 64 szereplő névsora, a newyorki felfogás ellenére, mégis csak azt a testületet jelenti, amelynek állásfoglalása nélkül, vagy ellenére, semmi sem valósulhat meg.

Legidősebb köztük a 80 éves Baker, a First National elnöke, legfiatalabb a 45 éves Gifford, az American Telephone and Telegraph vezére. Átlagos életkor 58 esztendő.

Multimilliomosok Achilles sarka

A hatvannégy „uralkodó” közül csak 5 született külföldön: Zukor, rajta kívül 1 svájci, 1 angol, 1 luxemburgi és 1 saint-thoméi származású. Tulnyomóan angol-szász születésűek (beleértve a zsidókat), vannak ezenkívül olaszok, németek és hollandusok is, mérsékelt arányban. Rockefeller, Mellon (az egyedüli politikus, aki az összeállításba bekerült), Morgan és Hearst kivételével, akik örökölt vagyonukat fejlesztették tovább, valamennyi résztvevő „self made”. 21-en végeztek egyetemet.

Loeb, a bankár, mint gyorsiró kezdte, Ochs és Curtis újfajta hírszolgálati rendszert teremtettek meg, Rosenwald új stílust vezetett be az amerikai nagykereskedelemben,

Ford munkarendszere, ami az ő nevéhez fűződik, nem szorul bővebb ismertetésre. Insull nem létesített új investment trustot, de

fuzió rendszerre iskolát jelent, ennek köszönheti nagyságát.

A legtöbbnek gyengéi is vannak, hiszen mindnyáján emberek vagyunk.

Rocketeller jobban szereti, ha vagyona helyett jótékonyágáról beszélnek.

Mellonnak politikai ambíciói támadtak,

Ford üzemeit inkább társadalompolitikai intézetnek tekinti,

Raskob íróasztalát hosszú ideig a népgyűlési dobozóval cserélte fel, hogy Hooverrel szemben Shmithet segítse győzelemre az elnökválasztáskor. Willard munkarendszerére büszke, amelyet a vasutépítések körül honosított meg. Youngot jobban ismerik a német jóvátétellel végzett korszakalkotó munkáján keresztül,

Rosenwald pedig a négerék táborogatója, 60 iskolát rendezett be számukra.

Zukor bámulatos energiája a 64, valóban „Big Personalities” névsorában magának a 13-ik helyet vívta ki, megelőzve Young, Hearst, Lomont, Wiggin, Mitchell, Du Pont és Raskob rangját, ami a hangosfilm által teremtett nehézségek tekintetében mellett még nagyobb súlyt kölcsönöz sikerének. Rajta kívül a filmgyártást az egyik Warner-tyár képviseli.

Nellyke világhörüli utra indul az aradi korzóról

„Itt állok leépitve — Egy aradi urileány keresztmetszete — Keresztes-Kreiner István, a béna világhörüli női utitársat keresett és egy állásnélküli hivatalnokleány vállalta ezt a szerepet — Az ex-világhörüli, a háromkerekű kocsit, Nellyke és Cézár, a holland rendőrkutya elindul Aradról világhörüli utra —

ARAD, szeptember 18. Nellyvel a korzón találkoztam. Megszólított:

— Jaj be jó, hogy találkoztunk, magától is el akarok bucsuzni.

— Legyen szerencsém. Hová utazik? Temesvárra?

Nelly sértődötten villogtatta meg a szemét és különös büszkeséggel vágta ki az adut:

— Dehogyan Temesvárra. Konstantinápolyba, Kinába, Cairoba, Amerikába.

— Ugyan? — kételkedtem jogosan — Kéj-utazásra indul, a saját jachtján? Mindenesetre szép teljesítmény, hogy gépirónói fizetéséből ilyen csinos összeget takarított meg.

— Ne vicceljünk — rázta meg a frizuráját haragosan, — én tényleg világhörütra indulok Keresztes-Kreiner Istvánnal, a béna világhörüliakkal aki háromkerekű kocsiban, Cézár kutya társaságában már hét év óta járja a világot. Most beszállok negyediknek és ezentul Keresztes-Kreiner, én, Cézár kutya és a háromkerekű kocsit alkotjuk a világhörüli kvartettet.

Ezokután most már be kell mutatnom Nellyt, aki ilyen elszántan vállalkozott erre a kalandos utra. Nem írom ki a nevét, mert hiszen nem is fontos, mert Nelly — dacára vakmerő elhatározásának — nem egyéniség, hanem típus, egy kiragadott példány az aradi korzó nyüzsgő tömegéből. Nevezük tehát továbbra is Nellynek. Kereskedelmi érettségije van, perfect gép- és gvorsíró, beszél románul, magyarul, németül, minden héten elolvassa a Színházi Életet, nyáron a strandon illegeti magát, télen a táncmultságokon, nappal hivatalba jár napi 1500 lejért, éjjel gondolja, álmaival, követező érzékeivel viv keserves harcot, amíg el nem alszik. Röviden: Nelly egy aradi urileány, akinek a gavallérok úgy köszönnek az utcán, hogy „kezét csókolom Nellyke.“ Özvegy édesanyja van és két kis huga. Ő a kenyérkereső. És titokzatosan mosolyog a korzón férfiakra, földigérő, démoni muszlin-ruhája van, impozáns urinőnek vélnéd, aki most érkezett cannesi világhörüli és most néhány hétre Bécsbe utazik bevásárolni. Pedig Nellyke és kedves családja már évek óta kávé vacsorázik és közel hat hónapja, amióta leépitették, már arra sem telik. Nellyék éheznek otthon és már hónapok óta nem fizettek házbért... Ilyen a Nelly közéről és ilyenek azok a kis gretegarbók, akik tucatjával lengetik a korzón egyetlen uszályos ruhájukat, amit ki tudja milyen szomorú körülmények között szereztek.

Most megint Nelly beszél:

— Nem volt más választásom. Hat hónappal ezelőtt kitétek a hivatalból azzal, hogy nincs szükség reám. Azóta reggeltől-estig állást keresek. Igéreteket kapok, meg piszkos ajánlatokat, munkát nem. Rémes kálvária ez, regényt írhatna róla, ha elmondanám, miként mentem keresztül álláskeresés közben. Már arra is gondoltam, hogy kenyeresleánynak megyek, de az anyám hallani sem akar róla. „A míg én élek, — mondja — az én leányom nem fog járni orvosi vizitire, inkább haljunk meg valamennyien.“ Rettenetes a helyzet. És akkor hallottam, hogy Keresztes-Kreiner István, a béna világhörüli női utitársat keres.

Bocsánat Nellyke, hogy félbeszakítom, most ezt a Keresztes-Kreiner Istvánt kell bemutatnom a nagyérdemű közönségnek.

Az Aradi Közlöny szeptember elején nagy cikket írt róla abból az alkalomból, hogy Aradra érkezett. Furcsa szerkezetű háromkerekű kocsin jött, amely elé Cézár, a hollandi rendőr-kutya volt fogva. Kreiner II. tizenhat évvel ezelőtt híres atléta volt, többszörös Európa-bajnok tornában, uszásban, súlyemelésben. Fürdött a dícsőségben ez a pomjás izomzatu all-round atléta, amíg egyszer csak csukaszürke dresszben elhurcolták Volyhiniába és az orosz tüzek srapnellé lóttek Kreiner II. gerincébe, amitől örök életére hősi nyomorék lett. Csak kocsin tud járni és mint műszaki ember praktikus

„rokkant-szekeret“ konstruált és hét évvel ezelőtt egy amsterdami műszaki vállalat megbízásából reklám-körútra indult a kocsijával, amely azonban három év múlva elromlott és így Keresztes-Kreiner elesett a prémiumtól, amit a cég tűzött ki arra az esetre, ha tíz év múlva sértetlenül hozza vissza a kocsit világhörüli utjáról. Azóta saját szakállára csavarog a világban a béna világhörüli, akit a Regátban többször kiraboltak és lelketlen emberek a nyomorék embert minduntalan becsapták és megkárosították. Most aztán elhatározta, hogy utitársat visz magával, még pedig egy megbízható nőt, akinek nem lesz szive az 52 éves béna vándort kirabolni. Így jelentkezett utitársul Nellyke és Keresztes-Kreiner őt mindenképpen alkalmasnak találta a kísérő szerepére. Most pedig kérem, folytassa Nelly kisasszony:

— Hát mit tettem volna? Elhelyezkedni nem tudok, a családom éheznek, semmi reményem, hogy jobbra fordul a helyzet — én bizony jelentkeztem és beálltam negyediknek a világhörüli társulatba.

— És meg lehet abból élni, — kérdeztem —

Takarékosság szelleme Aradváros költségvetésének előkészítésénél

Mégis meghaladja az idei költségvetés végösszeget — Ötszáz ezer lejtől vett fel a város

ARAD, szeptember 18. A város pénzügyi hivatala holnap fejezi be Arad 1931. évi költségvetésének összeállítását. A végösszeget még ma sem lehet tudni, azonban előre bizonyosra vehető, hogy az meg fogja haladni az idei költségvetés végösszeget. Lulai Cornél dr. polgármester minden téren a legnagyobb takarékoságot alkalmazta, amit bizonyít az a körülmény, hogy

a mérnöki hivatal a munkálatokhoz szükséges 39 millió lejt helyett mindössze négy milliót kapott rendelkezésre.

A kövezesek számát a jövő évben alaposan redukálják és azoknak végrehajtását a kölcsön megszerzése utáni időre halasztják. Csak a legszükségesebb és legsürgősebb munkálatokat hajtták végre 1931-ben.

Igy a színházi épület javítására ötszáz ezer lejt vettek fel.

A Mária Kongregáció husz-éves jubileuma

A napokban szép jubileumi ünnepségek színhelye lesz az aradi Minorita kultúrház, ahol szeptember 24—25-én a Szent-Erzsébet pártfogása alatt álló Női Mária Kongregációk tartják a kongregációk fennállásának husz éves évfordulóját. A katolikus körökben nagy érdeklődéssel várt vallásos ünnepély szeptember 24-én veszi kezdetét és 28-ig tart. A jubileumi ünnepségek sorrendje a következő: 1. Szeptember 24—28-ig bezárólag szent gyakorlat a kongregáció tagjai részére. Vezeti Monay Ferenc dr. apostoli gyongyos. 2. Szeptember 28-án reggel 8-kor szentmise és szent áldozás. 3. Szeptember 28-án délelőtt 11 órakor ünnepélyes diszgyűlés, melynek programja a következő: 1. Megnyitó, tartja Lakatos Ottó dr. 2. A testvéregyesületek üdvözlése. 3. Husz éves beszámoló Bogács Rajnórtól. 4. Ünnepi beszédet mond Monay Ferenc dr. 5. A kongregációk társadalmi munkájáról beszél Schill József dr. 6. Zárószót mond Pázsitny Bonaventura dr. 4. Szeptember 28-án este szünre kerül fél 9 órai kezdettel: Rosamunda, grál királynő. Vallásos színmű 4 felvonásban: Szereplők: Kemény Vilma, Zubrecky Gizella, Stepp Katalin, Éberlein Magda, Feszler Katalin, Pécsi Ilona, Ruttkay Mária, Palágyi Adrienne, Terean Anna, Hanecker Erzsébet, Nachtnébel Mária.

TAN SZER EK, körzők, táskák stb. „Consum“ könyvecskével KERPEL-nél

hogy nekiindul az országutnak? Jól lakik ebből az édesanyja és a két huga?

— Levelezőlapokat árusítok majd utközben és remélem, hogy ebből a pénzből segíteni tudom a családomat. Mikor elindulunk, új főnököm nagyobb összeget hagy itthon az anyámnak és mihelyt egy kis pénzt összegyűjtök, küldök haza belőle. A mama most sem akar hallani a dolgról, de én már nem törődöm semmivel, én... én megszökök...

Igy mondta: „megszökök“, hibásan, de elszántan és erőlyesen toppantott egyet az aszfaltra. Olyan szigorúan nézett szét a korzón, mintha keresné, ki merészel kételkedni szavában. De senki sem akadt. A korzó népe kedélyesen, megelégedetten süttette magát a sárga szeptemberi napsugárral és a munkánélküli magántisztviselő kínosan erőlködött, hogy az idegenek herceg Eszterháznak nézzék. Nellyke nagy gondjaival senki sem törődött, mindenki a magátét sétáltatta kényesen, peckesen a korzón. Nellyke szemesarkában egy könnyesepp hizott lassan kövérré és éppen, mikor a muszlin-ruhára zuhant, jött arra egy pattanásos kamasz és az életkedvtől ragyogó arccal kiáltott a felemelt kalapja alól:

— Kisztihint Nellyke! Nem jön a strandra a fürdőruhájáért? Jöjjön költözködni.

Nellyke már mosolygott és elindult a gavallérral a Neptun felé. Sokáig néztem utána.

Gárdos Sándor.

A jövő évi költségvetésben szerepel egy hétmillió lejes tétel, a várost perlió tisztviselői számára. Ez a tétel csak feltételes, miután nem jött létre semmiféle megegyezés a város és tisztviselői között. Lulai Cornél dr. polgármester megtette a szükséges intézkedéseket arra vonatkozólag, hogy a város ügyészi hivatala felelősséget a temesvári tábla mindazon ítéleteit, amelyekben helyet adnak a városi tisztviselői követelésének. A perek tehát a bucaresti-i Legfelsőbb Semmitűszék elé kerülnek. A város vezetősége csak óvatosságból vette fel a hét milliót az 1931. évi költségvetésébe, arra az eshetőségre, ha a város végső fokozat mégis elvesztené a pert. Amennyiben a városi tisztviselők lesznek pervesztettek, úgy ezt a hét milliót kövezesekre és más beruházásokra használják fel. A kulturális és jótékonyági egyesületek részére mindössze 100.000 lej szubvenciót vettek fel a jövő évre.

Kölmel Katalin, Kelly Erzsébet, Golomegy, Ella, Nánlik Antal, Bogdán Bella, Oláh Margit, Bánffy Mária, Zih Teri, Hendl Ili, Nagy Gyöngyi, Jaeger Kató, Primixl Ilona, Nagy Zella, Janker Erzsébet, Heitz Róza, Apró Ottilia, Dirbeck Gizella, Fehér Jolán, Niedermeier Dora. 5. Október 12-én záróelőadás Mária-Radnára.

Az aradi mozék mai műsora

5, 7 és 9 órakor:

CENTRAL: Greta Garbo egyik legszenzációsabb és egyszersmind első hangos filmje, A CSÓK. A gyönyör, szenvedély és az izgalmas filmje. A férfi főszerepben Conrad Nagel. Az előadások megkezdésükor az ajtók bezáratnak.

SELECT: Utoljára. SÉNKI GYERMEKEI. Dráma a Habsburg-ház történetéből. Főszereplők Xenia Desni, Olga Tschechova és Wilhelm Diegelmann.

ELITE: Premier. WERDERBEN RÜGYZNEK A FÁK... Rendkívül szellemes vigjáték. Főszerepekben Viola Garden, Évi Éva, Fritz Schultz és Teddy Bill.

GRADISTE: 7 és 9 órakor. Új műsor. A COLFAXI DIÁKOK. Amerikai diákvigjáték. Főszereplők Louise Brooks, Richard Arlen és James Hall.

H I R E K

A szovjet újabb összeesküvést leplezett le

Számos haláltételez várható.

MOSZKVA, szeptember 18. Hivatalos szovjetkörökből nyert értesülések szerint a Volga melletti gazdaságokban államellenes összeesküvést leplezték le, amelyet az oroszországi német alattvalók követtek volna el. Az állítólagos összeesküvésnek úgy jötték a nyomára, hogy az egyik gazdaságban *Schneider* igazgató egyik aligazgatóját erős méreggel megölte. A bűnügy kinyomozása alkalmával kiderült, hogy a Volga melletti gazdaságok nagyrésze német nagyparasztok kezében van, akik működésükkel állítólag szándékosan akarták az orosz gazdaságokat gyengíteni. A vizsgálat során *Schneider*rel együtt több német nemzetiségű gazdaságot tartóztattak. Az ügyről kiadott hivatalos kommuniké szigorú hangja arra enged következtetni, hogy számos halálos ítélet várható.

— **Hír Anglia és Románia titkos szerződéséről.** Bucurestiből jelentik: A *Chicago Tribune* a napokban olyan értesülést közölt, amely szerint Anglia és Románia titkos konvenciót kötöttek, amelynek ele Franciaország ellen irányul. A bucuresti-i sajtó ezt a cikket teljesen a fantázia szüleményének minősíti.

— **A holland anyakirálynő Vilmos ex-cászárnál.** Doornból jelentik: Vilma holland anyakirálynő meglátogatta Vilmos német ex-cászár itteni kastélyában.

— **A középiskolák növendékeinek létszáma.** Bucurestiből jelentik: A közoktatásügyi minisztérium rendeletet adott ki, amelynek értelmében a középiskolák alsó osztályaiban a növendékek létszáma az 50-et, a felsőbb osztályokban pedig 45-öt nem lépheti túl.

— **Általános sztrájk Barcelonában.** Barcelonából jelentik: Ma délnél általános sztrájk tört ki a polgári kormányzó erélyes intézkedései következtében. A katonaság megszállta a közüzemeket.

— **Félévi börtön Pilsudszki sértéséért.** Varsóból jelentik: A lublini törvényszék ma félévi börtönbüntetésre ítélte Kosmoska nemzetgyűlési képviselőt, aki a napokban egy gyűlésen tartott beszédében elmebajosnak nevezte Pilsudszki marsall diktátort. A szigorú ítélet Lengyelországban nagy feltűnést keltett.

— **Öt millió dollárt örökölt egy reáliskolai tanár felesége.** Gyömrőről jelentik: Váratlan szerencse érte az ottani reáliskola egyik tanárának, Mátyás Bélának a feleségét, szülő Sebes Mária. Egyik amerikai rokona, aki nemrég halt meg, 5 millió dollárt hagyott rá. A történet még a magyar szabadságharc idejébe nyúlik vissza. Kossuth Lajos szűkebb környezetébe tartozott Sebes Pál, aki a szabadságharc szomorú kimenetele után kivándorolt Amerikába és Csikágóban telepedett le. Ott nemsokára ipartelepítést alapított, amely idők múltán hatalmas gyárrá nőtte ki magát. Sebes Pál hatalmas kort ért el és tavaly halt meg Csikágóban, 144 éves korában. Egész vagyonát Mátyás Bélánérá, mint fivérének egyenes leszármazottjára hagyta.

— **Halálos szerencsétlenség Wilhelmsburgban.** Wilhelmsburgból jelentik: A Hamburg-Wilhelmsburg-i országuton halálos autószerencsétlenség történt, amelynek két halálos áldozata van. Az autón Jensen orvos, egy lókereskedő és egy tisztviselő társaságban utazott, amikor az autó vezetője nekivezette kocsiját egy telefonpóznának. A szerencsétlenség következtében a lókereskedő és a tisztviselő nagy ivben kirepültek az autóból és azonnal szörnyethaltak. Az autó vezetője kisebb sérüléseket szenvedett, míg Jensen teljesen épségben maradt.

— **Tizenkét milliárd a francia hadsereg részére előirányzott összeg.** Párisból jelentik: A jövő évi költségvetésben a francia kormány 12 és féltized milliárd frankot irányoz elő, mely 725 millióval több a tavalyi összegnél. Ezen kívül a titkos alapokból is utalhatnak ki határvédelmi célokra a hadsereg számára.

Két repülőtest leugrott a lángbaborult repülőgépről

Gyulafehérvár közelében 1500 méter magasságban felrobbant a gép benzintartálya — A pilóták megmenekültek

GYULAFEHÉRVÁR, szeptember 18. Tegnap délután Gyulafehérvár határában gyakorlatozott egy Botez-típusú Z. 25 jelzésű repülőgép, amelynek a gyakorlatok szerint rakéta-jelzéseket kellett leadnia a nehéz tüzéség irányítására. Az egyik rakétától a benzin-

tartály felrobbant és a gép 1500 méter magasságban lángbaborult. Szerencsére *Chira Vasile* pilóta és *Dirner* hadnagy nem vették el lélekjelenlétüket, hanem kiugrottak a gépből és ejtőernyő segítségével sikerült földet érniük.

Sajgó Irénke megválnak az élettől, mert elvesztette kabátját

Egy tizenhét éves aradi leány levélben bejelentette szüleinek öngyilkosságát — Egy szál piros rózsát a hamvai fölött — „A Marosba ölm magam,” írta a leány —

Reménykednek a mélyen sujtott szülők

Még kedden éjszaka az aradi rendőrség inspekciós szobájában feldúlt arcú férfi jelent meg, akit *Sajgó* Antalnak hívtak, foglalkozására nézve timár és a Gyár-ucca 24. szám alatt lakik. Izgatott hangon jelentette be, hogy 18 esztendő *Irén* leánya délután háromnegyed öt órakor eltávozott hazulról és azóta nem tért haza.

Ő és felesége a keddi napon reggel Uj-aradra mentek, ahol délig maradtak és ezalatt leányuk végezte az otthoni munkát. Piacra is leánya ment s ő készítette el az ebédet is. Délután háromnegyed öt óra felé egészen nyugodtan mondta édesanyjának, hogy kimegy a városba. Redszerint a kora esti órákban szokott hazamenni, azonban ezen a napon már régen beesteledt és még mindig nem jött vacsorára. Ekkor Jenő öccse biciklin bejárta a rokonokat és ismerősöket, hogy hátha megfordult valahol nővére és valamilyen körülmény folytán az estét is ott tölti, de minden reménykedés hiábavalónak bizonyult, *Sajgó Irénke* nem került elő. Kétségbeesett 24 óra következett ezután, a szerdai napon sem jött hír Irénkéről.

Ma délelőtt azonban levél érkezett *Sajgó* ékhöz, amelyet az elveszett leány irt tegnapi keltezéssel Aradról. A levél tartalmában

Sajgó Irénke bejelenti szüleinek, hogy megválnak az élettől:

a Marosba veti magát. Ruháit a temesvári hid közelében fogják megtalálni, mert ott követi el az öngyilkosságát. Indokul azt említi fel, hogy

— **Halálozás.** Deutsch Ede magánzó. 81 éves korában elhunyt. Halálát fia, Deutsch Miksa, a Klinger Henrik szövőgyár képviselője gyászolja.

— **Aradon keresnek egy temesvári sikkasztót.** A temesvári rendőrség tegnap telefonon arra kérte az aradi rendőrközpontot, hogy vezesse be a nyomozást Türk Lipót magánbiztviselő ellen, aki a temesvári Reiter-cégnél volt alkalmazásban, de a céget 40,000 lej erejéig megkárosította és a nyomok szerint Aradra szökött. Detektívek járták végig az aradi szállodákat és a Központi-szállodában rá is akadtak egy Türk nevezetű férfire, akit azonban nem Lipótnak, hanem Róbertnek hívnak és a keresett Türk Lipótnak a fivére. Kijelentette, hogy öccse néhány nappal ezelőtt valóban Aradon járt, de innen csakhamar tovább utazott. Türk Róbert beigazolta, hogy semmi köze sincs öccse ügyéhez, amire a rendőrség csak jegyzőkönyvet vett fel a kihallgatásáról és utána elbocsájtotta.

— **Házasság.** Aurora Filimon és Ioan Terebențiu folyó hó 21-én, vasárnap délután 7 órakor tartják esküvőjüket a görög keleti templomban. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Vörös családi dráma Bucurestiben.** Bucurestiből jelentik: Ma éjjel a Calea Grivitei 116. szám alatt Haralamb Pilga, 65 éves kereskedő feltékenységi rohamában összeszurkálta vadházastársát, a 39 éves Ionescu Máriát, majd öngyilkossági szándékból átvágta a torkát. Mindkettőjüket haldokolva szállították a kórházba.

kedden, amidőn a piacra ment, *elvesztette kabátját* és mert tudja azt, hogy szülei nem rendelkeznek oly bőven az anyagiakkal, hogy újat vehessenek, a halálba megy. A levélben még említést tesz egy *Tatár Traian* nevezetű szemináriumi hallgatóról is, aki régebben udvarlója volt. Arra kéri a fiatalembert, hogy temetésén legyen ott és *dobjon egy szál piros rózsát hamvai fölé.* Utolsó kívánságaként azt írja, hogy szép temetést rendezzenek akkor, ha holttestét a Marosból kifogják.

A megrémült szülők kétségbeesetten viték fel a rendőrségre leányuk bucsusorait. Ugy *Sajgó* Antal, mint a felesége megfelfejthetetlennek tartják leányuk szándékát, akit háztartásbeli leányként neveltek. Mindennel ellátták, amire csak szüksége volt. Szerelmi bánatot kizártak vélnek, mert az utóbbi időben állandóan senki sem udvarolt neki és *Tatár Traian* sem járt már a házhoz. A fiu egyébként kijelentette, hogy augusztus 27-én látta utóljára a leányt. A rendőrség emberei kintjártak a temesvári hídnál, ahol azonban semmiféle ruhaneműt nem leltek.

*Sajgó*né előadása szerint leánya az utolsó hetekben különösen viselkedett, délutánonként elment hazulról, amit azelőtt nem tett meg, de ezeket az elmeneteleket mindig kellőképpen megindokolta. Anyai szíve remél, hogy csak valami pillanatnyi elkeseredettségről van szó és mégsem válik valóra a megdöbbentő bejelentés. Lehet, hogy az anyának külön megérzései vannak...

Olasz — magyar történelmi sorsközösség

Bécsből jelentik: A *Neues Wiener Journal* intervjút közöl *Ezio Garibaldi* tábornokkal, aki az olasz-magyar történelmi sorsközösségről nyilatkozik. Bebizonyítható, mondotta a tábornok, hogy 1848. és 1870. között az olasz történelemnek nem volt olyan epizódja, amely ne kapcsolódott volna valamiképp a magyar néphez. Csak *Türr*, *Kossuth* Lajos és *Mogyoródy* nevének kell említeni és érthetővé válik, hogy a két népet a közös ideák rokonszenvben forrasztják össze. Az olasz nép szeretettel és aggodalommal nézi és várja Magyarország sorsának jobbrafordulását s a békeszerződések revíziójával remélem, rövidesen elkövetkezik a nagy igazságtalanságok megszűnése.

— **Saját lovai taposták agyon Cintej legmódosabb gazdáját.** Kisjenői tudósítónk jelenti: Halálos végű szerencsétlenség történt tegnap Cintej községben. A falu leggazdagabb embere *Suteu Juon* kukoricatermését hordta be kocsi-jával. Közben a lovak valamitől megijedtek, nagyot rántottak a szekéren, mire *Suteu* előrebukott. A toporzékoló lovak összetaposták, majd a súlyos teherrel megrakott kocsival keresztülrobtak rajta. A szerencsétlen embert teljesen összeroncsolva szedték fel és rövid szenvedés után meghalt.

— **Spanyolországban megszűnik a sajtócenzúra.** Párisból jelentik: A Havas-iroda jelentése szerint, Spanyolországban megszűntették a hét esztendeje fennálló sajtócenzurát.

Egy volt hadügyminiszter kezén eltűnt egy fontos akta

— Gondatlanság vagy kémkedés —

BUCURESTI, szeptember 18. Mint ismeretes, a hadügyminiszteriumban egy fontos akta eltűnt. A vizsgálat megállapította, hogy az akta eltűnése egy volt hadügyminiszter és egy volt államtitkár gondatlanságának tulajdonítható. Az Adeverul értesülése szerint az akta már 1926-

ban tűnt el és a jelenleg folyó vizsgálata annak megállapítására törekszik, hogy az akta eltűnése milyen összefüggésben áll az utóbbi időben szinte nap-nap után megismétlődő kémkedési esetekkel.

Arad környékén bujdosik az öngyilkos Elekes Piroska vőlegénye

Többen látták a külvárosokban a fiatal embert, aki után nyomoz a rendőrség

— Amíg eszméletlenül feküdt az öngyilkos leány a Maros partján, elrabolták pénzét és értékes gyűrűt

ARAD, szeptember 18. Két nappal ezelőtt Elekes Piroska 18 esztendő fiatal aradi leány, a Földes és Hehs gyógyszerár laboratóriumának alkalmazottja ismeretlen összetételű méreggel, a Maros-parton megmérgezte magát és meghalt. Az öngyilkosság megcélzott bonyodalmas körülmények között történt, amennyiben bucsusoraiból megállapíthatólag, vőlegényével, Heidrich József aradi aranyművessel együtt szánta magát el a halálra, azért, mert nem esküdhetek meg. A vőlegény azonban nem követte halálba menyasszonát és

amint kiderült, Arad környékén rejtőzik. Ugy látszik, lelkiismerete miatt nem tud jelentkezni.

Ma ugyanis jelentés érkezett a rendőrséghez, hogy Heidrich Józsefet Miklakán látták, de nem beszéltek vele. Heidrich igyekezett gyorsan eltűnni, úgy látszik értesült arról

hogy a rendőrség ki akarja hallgatni az irányban, nem-e forog fenn öngyilkosságra való felbujtás cselekedete.

Délelőtt egyébként újabb fejleménye támadt Elekes Piroska öngyilkosságának. Megjelent a rendőrségen az öngyilkos leány édesanyja, és előadta, hogy tragikus véget ért gyermekét a

szerencsétlen órák izgalmi közepette kirabolták.

Mielőtt végzetes útjára indult volna, felvette három értékes gyűrűjét és karikagyűrűjét is, Mind a négy gyűrű hiányzott már akkor, amidőn őt gyermekének halálos ágyához hívták. De eltűnt rejtékükből 500 lej is, amelyet biztos tudomása szerint szintén magához vett leánya. A rendőrség úgy Heidrich kézrekerítése, mint a gyűrűk és a pénz eltűnése ügyében bevezette a nyomozást, amelyet Negroescu csoportvezető komisszár intéz.

Aradmegyében befejezték a népszámlálási munkálatok első részét

ARAD, szeptember 18. Aradváros vezetősége csak most folytatja az előkészületeket a népszámlálási munkálatokra. Ugyanekkor Aradmegye már be is fejezte a népszámlálás első részét. A népszámlálási törvény ugyanis két részre osztja a munkálatokat. Az egyik, ami a megyében most történt meg, a házak és a családok összeszámlálása. Az erre vonatkozó adatok most futottak be a megyei statisztikai hivatalához

Eszerint Aradmegyében 85.177 ház van és 94.682 család él.

Az előmunkálatokkal kapcsolatosan hozzávetőlegesen megállapították azt is, hány lakosa van Aradmegyének. A számítások szerint a lakosság száma 342.600. Ez természetesen nem végleges szám és csak decemberben, az általános népszámlálás napján fogják pontosan megállapítani a lakosság számát. Az adatokat a statisztikai hivatal holnap felterjeszti a bucaresti-i központi népszámlálási hivatalba.

A városnál még mindig nem történtek meg a szükséges intézkedések az első népszámlálás megejtésére. A mérnöki hivatal most dolgozik a házak számozásán és az utcák elnevezésén. Előreláthatólag csak a jövő hónap folyamán kerül sor arra, hogy megállapítsák hány ház van Aradon és mennyi a családok száma.

— Pénteken tárgyalja a kolozsvári tábla a Timisiana-ügy letartóztatottainak szabadlábrahelyezési kérelmét. A kolozsvári tábla tántanácsa holnap, pénteken tárgyalja Oprea János, Arzenovici Gyula és Mérő Rezső felebezését, amelyet a kolozsvári törvényszék által megerősített letartóztatásuk ellen akartak be. A védelem a vádtanácshoz hosszabb emlékiratot intézett, amelyben kifejti, hogy a vádiratban emelt vádpontok egyrésze amnesztia alá esik, de különben is befejezték már a vizsgálatot, tehát a gyanúsítottak fogvatartására nincs már ok.

A soffőr súlyos sérüléseket szenvedett. A hanyag váltóórt letartóztatták. Ő azonban azzal védekezett, hogy a sorompó szerkezete hibás volt és az utóbbi időben azt sohase tudta egészen leengedni. Ő többször sürgette a sorompó kijavítását, ami azonban nem történt meg.

— A Nyugat szeptember 16-iki száma megjelent. Gazdag tartalmából kiemeljük Möriz Zsigmond cikkét: „A zsidó lélek az irodalomban”. Elek Artur tanulmányát Patthy Károlyról, a most elhunyt nagy pedagógusról és a Peer Gynt kitűnő fordítójáról. Möriz Miklós esszéjét („Az ember és a vagyon”). A szépirodalmi részben Molnár József elbeszélését, Erdélyi József, Fenyő László, Illyés Gyula és Marconnay Tibor verseit stb. Egyes szám ára 60 lei. Negyedévi előfizetés 300 lei. Főbizományos: Pallas könyv- és lapterjesztő vállalat, Cluj, Strada J. Ratiu 4

Borzalmas pestis dühög Mandzsuriában

Párisból jelentik: Északmandzsuriában borzalmas pestis pusztít. A járválynak eddig 8000 áldozata van. A lakosság fejezve menekül dél felé. A hatóságok a vasuti forgalmat Észak- és Délmandzsuria között beszüntették. Legutóbb 1910-ben 15.000, 1920-ban pedig 40.000 halotja volt a mandzsuriai pestisnek, amely ugylátszik 10 évenként lép fel.

FILM KÖZLÖNY

A csók

Hangosfilm-bemutató a Central-moziban

Greta Garbo ontvire talán még nem adta önmagát, mint ebben a filmben. Romantikus játék az életből, amely túl a sablonon, túl a mindennapi-ságon: újat, érdekeset ad, Meseszövése változatos, minden jelenete egy-egy külön élmény, ami felejtethetetlenül vésődik bele lelkünkbe. Greta Garbo játéka és finom, szubtilis egyénisége csodálatosan érvényesül ebben a hangosfilmben, amely egy boldogtalan asszony tragikus életét rajzolja meg. Ennél a filmnél nemcsak a változatos meseszövéseben, gazdag tartalmában, irodalmi értékben gyönyörködünk, hanem bámuljuk benne a rendezői ötletességet, amely elfelejteti velünk azt, hogy nem a valóság az, ami meglevenedik előttünk a vásznan. Ehhez a szuggesztív erőhöz még hozzájárul a film hangulatos kísérőzenéje is. Közel két órán keresztül lélegzetvisszafojtva gyönyörködünk ebben a nagyszerű filmjátékban, amely megérdemli, hogy mindenki megnézze és meghallgassa.

— Le nem eresztett sorompó — két halott.

Bécsből jelentik: Az egyik Bécshez közel fekvő község mellett súlyos szerencsétlenség történt. A község mellett lévő vasúti sorompó a váltóór hanyagsága folytán nyitva maradt. A sorompóhoz egy Steyr autó közeledett, amelyen Siegfried Weiner és Schober Ferenc nevű községi kereskedők és a soffőr ült. A soffőr, tekintve, hogy a sorompó félig ki volt nyitva, áthaladt alatta és nem vette észre, hogy ugyanabban a pillanatban kanyarodik a sorompó felé a Bécs—Párisi expressz. A gyorsvonat derékon kapta az autót és vagy 100 méternyire cipelte magával, majd nagy erővel vágta le a töltésről. A bennülők közül Weiner Siegfried és Schober Ferenc szörnyen haltak.

A világ legnagyobb szörmekereskedői

Az amerikai krach hatásai a lipcsei nemzetközi szörmekiállításán ráfizetnek üzleteikre

ARAD, szeptember 18. Nemrégiben zajlott le Lipcsében a nemzetközi szörmekiállítás, melynek érdekességeiről alkalmunk volt az ország egyik legismertebb szörmekereskedőjével beszélni. Informátorunk a következőkben számol be a szörmepiac nemzetközi helyzetéről:

— A szörmepiacon tavaly márciusban érték el a legmagasabb árakat, mert Amerika rendkívül nagy megrendelésekkel jelentkezett. Különösen a perzsákban és a mokusokban voltak nagy áremelkedések az amerikai vásárlások következtében. A közben beállott nagy amerikai krach következménye azonban az lett, hogy az amerikaiak a tavaly vásárolt árukat visszahozták Európába és itt, mint eladók jelentkeztek velük. Tavaly a mokus ára 7 shilling volt, ma 3 shillingre esett vissza.

Az orosz őszi szörmeaukción most hétfőn kezdődött meg Lipcsében. Az árak azonban ezuttal lényegesen alacsonyabbak, mint tavaly. A breitschwanzban és a perzsákban erősen tartottak az árak.

Nem állja meg a helyét az a hír, hogy az oroszok betörést csináltak volna a szörmepiacon.

mert orosz áru jelenleg alig van Európában. Az oroszok is kénytelenek a világpiac helyzetéhez alkalmazkodni és az árakat ehhez mérten alacsonyan tartani.

Az amerikai gazdasági válság következtében

J. Arlovits lipcsei nagy szörmecég közel egymillió dollárt veszített csak a mokuson, de ez a veszteség a 10 millió dollárt meghaladó vagyona mellett elenyésző. Mostanáig nagyon rossz volt a helyzet, mert a szörme elérte a mélypontját. Azonban újabban kezdenek újból az árak emelkedni. A nagy cégeknél szabott árak vannak és csak a kisebb cégek azok, a melyeknek szükségük van a pénzre, engednek az árból készpénzfizetés mellett. A szörmepiacon a hitelviszonyok normálisak. A nagy német bankok finanszírozzák a szörmeaukciónkat.

A szörmeaukción érezni lehet az amerikaiak hiányát, mert ők voltak mindig a legnagyobb vásárlók.

A fejlődésnek van egy öröndetes jelensége a szücsipar részére és ez az, hogy a szörmet ma már nem tekintik luxusnak — mert közszükségleti cikké vált.

A lipcsei szörmekereskedők áruaktárának értéke olyan nagy, hogy abból ki lehetne fizetni Németország egész adósságát. Mivel a legtöbb szörmet spekulál, ennek következtében sokszor tönkremennek és ugyanugy újból hamar meg is gazdagodnak. Az árukat nyersen veszik és Lipcsében dolgozzák fel és a lipcsei festési módot használják, mert az orosz festési eljárás ellen sok panasz van, annak dacára, hogy az oroszok német mérnököket és munkásokat alkalmaznak.

Dinamittal felrobbantotta családját egy ügyész

Egy erektve, amely megölte a gyilkost a halálítélet végrehajtása előtt

NEWYORK, szeptember 18. Megemlékeztünk néhány héttel ezelőtt arról a rettenetes katasztrófáról, amelynek A. Payne newyorki ügyész felesége és leánya lett az áldozata. Az asszony leánykájával együtt autón akart kirándulást tenni, azonban a kocsi alighogy megindult, máris felrobbant és utasai halálosan megsebesültek.

A szerencsétlenség után a rendőrség is sokat foglalkozott az ügyvel, azonban semmi gyanusát nem tudott felfedezni. Később azonban suttogni kezdtek arról, hogy nem annyira szerencsétlenség, mint inkább elvetemedett gyilkosság történt és maga az ügyész sem ártatlan a dologban. A rendőrség erre ismételt megvizsgálta az autót és olyan jeleket vélt felfedezni, amelyek arra engednek következtetni, hogy a kocsit dinamittal robbantották fel. Hogyan került azonban a robbantószer a kocsi alá, ezt megállapítani nem lehetett. A rendőrség azonban titokban folytatta a nyomozást. Egy ideig Payne ellen semmi gyanusát nem találtak. Duszgazdag ember hírében állott és így még az sem kellett feltűnést, hogy a szerencsétlenség megtörténte előtt 80.000 dollárra biztosította feleségének és leányának életét. A kitartó nyomozás azonban lassanként újabb és most már figyelemreméltó adatokat tárt fel. Megállapította a rendőrség azt, hogy Payne többször megfordult a klubokban, ahol nagy tételekben kártyázott. Tudomására jutott az is, hogy akárhányszor tízezer dollárnál is többet veszített. Lassanként kiderült, hogy a dusgazdagnak híresztelt ügyész nagyon is el van adósodva. A rendőrség most már

a gyanuokok alapján tartóztatta az ügyészt, aki a vallatáskor méltatlankodva utasította el magától a gyilkosság vádját és határozottan tiltakozott az ellen, hogy ő tudatosan nem vett részt a kirándulásban, amely feleségének és leányának halálával végződött.

Időközben azonban a rendőrség a tanuvalomásokon kívül, amelyek már elég kedvezőtlenek voltak az ügyészre, kiderítette azt, hogy Paynenak vidéken egy barátja volt, akinek házasságot is ígért. Ezt az asszonyt beidéztek és szembesítették Payneval, aki érezte most már, hogy a hurok mind jobban szorul a nyaka körül. Fellépése már bizonytalan volt, vallomásai ingadozóak lettek, a keresztkérdések gyakran zavarba hozták. Az erélyesen folytatott nyomozás végre is megtörte az ügyészt, aki bevallotta, hogy

a dinamitpatront ő helyezte el az autóban azért, hogy felesége és gyermeke elpusztuljanak és így a biztosított összeget felvehesse. Nagy adósságai voltak, amelyek kényszerítették arra, hogy valait csináljon, különben állását is elveszítette volna.

A bíróság szeptember 10-én tartotta meg a főtárgyalást az ügyben és Paynet halálra ítélte. Az ügyész az ítélet kihirdetése után folyton csak azt hangoztatta, hogy ő nem fog a villamoszékre kerülni. Nem értették, hogy mit jelent ez a kijelentés. Azt remélte-e, hogy ártatlannak fogják nyilvánítani, vagy pedig talán azt hitte, hogy kegyelmet fog kapni. Ügyvédje útján kegyelmi kérvényt nyújtott be, ezt azonban elutasították.

— És én még sem fogok villamoszékre kerülni! — hajtogatta tovább. Mikor Paynet elfogták, a nyakában egy kis amulett volt. Letartóztatásakor el akarták venni tőle, de könyörgésére meghagyták nála, mint anyjától való emléket.

Az erektve egy kis ezüstgolyó alakú volt és semmi gyanusát nem láttak rajta. Most aztán kiderült, hogy az amulettben parányi kis dinamitpatron volt és Payne, amikor szeptember 10-én hajnalban felvezették a kivégzési terembe, a bejáratnál hirtelen a szájába kapta az amulettet és ráharapott. Egy robbanás és a következő pillanatban szétroncsolt koponyával, holtan rogyott össze,

SPORT KÖZLÖNY

Csak másodosztályu bajnoki mérkőzést lehet játszani a Tricolor pályáján

Két év után hozta a szövetség a különös határozatot, amely, ha megvalósulna, a tönk szélére juttatná a rácfertályiak egyesületét

ARAD, szeptember 18. Minden fontos ügynek meg vannak a maga kellemes oldalai mellett a kellemetlen részei is. Így megvan ez a sportban is. Ezeket a kellemetlen részeket sportnyelven driblinek nevezik. Aradon újra történt egy ilyen eset, amit ez alkalommal szövetségi határozatnak kereszteltek el, de egészen röviden driblinek is lehetne nevezni.

A Tricolor Virág-uccai sporttelepét másodosztályu pályának deklarálták s eszerint azon csak másodosztályu bajnoki mérkőzéseket lehet játszani a mai naptól kezdve, annak a bizonyos szövetségi határozatnak értelmében.

Nem akarjuk élesen kritizálni a dolgokat, hanem inkább az ügy komolyságának megfelelően van szándékunkban a határozat jelentőségét kommentálni. Igenis a Tricolor sporttelepe, amely a legsötétebb rácfertály mélyén van, nagy jelentőséggel bír Aradváros életében. Mert mit is jelentett a sötét rácfertályi sporttelep Arad közönségének?

Évekkel ezelőtt a rácfertály volt Aradváros legrettegettebb negyede. Itt történt a legtöbb késeles. Innen indult el világhódító útjára minden jólnevelt aradi betörő. Amióta megalakult a Tricolor sportegyesület, azóta másként van. Az egyesület megalakítása egyszerre elsötétítette a rácfertály nem éppen dicsőséges legendáját. Ezelőtt egypár évvel néhány lelkes környékbeli sportember megalakította a Tricolort. Az egyesület ebben az évben résztvett a másodosztályu futballbajnokságban és veretlenül felkerült az első osztályba. Ugyanekkor — nem mint a többi kis egyesület — nem a mezőn futballozott, hanem telket vett bérbe és azon csinálta meg a maga futbalpályáját. A szövetség akkor azt helyesnek találta. Nem tudjuk elgondolni, hogy mi készítette most arra a szövetséget, hogy egyszerre ne találja megfelelőnek ezt a pályát első osztályu bajnoki mérkőzések lejátszására.

A szövetségi urak gondolják meg, hogy mit cselekszenek akkor, amikor ezt a pályát csak másodosztályu bajnoki mérkőzések lejátszására deklarálta alkalmasnak. Egy olyan csapat, amely mecenások nélkül, szegények fillérjeiből vált azzá, amivé lett, akarnak a tönk szélére sodorni. Mert egészen nyilvánvaló, hogy ha a Tricolor sportegyesület a mérkőzéseit kénytelen idegen pályára vinni, akkor nem tudja ennek folytán a pályabért megfizetni. Kárba fog veszni az elmúlt évek fáradságos munkája. A fillérekből összegyűlt nehéz ezrekből felépült sporttelep romba fog dőlni. A rácfertályi proletárok összeadták megspórolt néhány fillérjüket, szép kerítést vontak a pálya köré. A talajt megmunkálták maguk. Öltözőket építettek pályájukra és azt fürdővel látták el. A régi

aradiak nagyon fognak csodálkozni, hogy ebben a városrészben, ahol eddig a legtöbb büntermett, ilyen sporttelep akad. A rácfertályban csak ez az egy sportegyesület van, mely egészséges vérkeringést visz az itteni levegő-niszaktól tobzódó atmoszférájába. Amióta a Tricolor megalakult, a rácfertály azóta határozottan megváltozott. Az emberek lelkébe itt is beköltözött valami, ami dokumentuma annak, hogy a sport nemcsak a testedzést szolgálja, hanem a kulturájában előretörő embernek életszükséglete is. Azóta kevesebb itt a részeg ember, mert a koresma helyett a mérkőzésre megy vasárnap délután az itteni nép kicsinye-nagyja.

Éppen ezért, ha sehoh, de a rácfertályban szükség van erre a sporttelepre és arra, hogy ezen a pályán még elsőosztályu bajnoki mérkőzéseket is lehessen játszani, mert a rácfertályi bensziült közönség nem mozdul ki és nem megy más pályára, hanem ott akarja látni csapatát azon a pályán, amelyet maga épített fel azokból a fillérekből, amelyeket saját szájából vont el.

Kezdetét vette a budapesti profi birkózó világbajnokság

BUDAPEST, szeptember 18. Ma este a Beketow-cirkuszban kezdetét vette a profiszionista birkózó világbajnokság. Az első este az érdeklődő közönség zsúfolásig megtöltötte a hatalmas aréna nézőterét. A versenyek izgalmakban bővelkedő érdekes és értékes sportteljesítményeket nyújtottak, amit a lelkes és hozzáértő közönség végig nagy tetszésviharral honorált. Az első nap a magyar profi birkózók közül három lépett a porondra. A három magyar fiu közül kettő sikerrel állotta meg a helyét és tovább jutott a világbajnoki címért folyó küzdelembe és egy elvérzett.

Várady 13 perces kemény küzdelem után vereséget szenvedett a luxemburgi Krausetól. Csontos 15 perces szép munka után kétvállra tette le német ellenfelét: Landaut.

Az este legnagyobb küzdelmét a magyar Holubán és az osztrák Solar összeapása hozta. A 107 kilós magyar fiu hat perc alatt a birkózó sport minden szépségét bemutatta és végül pompás csipodobással terítette le 108 kilós osztrák ellenfelét.

Összeállították a vasárnap Temesváron szereplő Arad válogatottat. Ma délután Vatiánu Titus szövetségi kapitány válogató triált tartott, amely után a következő tizenegyet jelölte ki a vasárnap Temesváron szereplő Arad válogatottba: Kiss—Husztik, Albu—Szabó J., Mikokosi, Braun—Tisza, Medve, Barbu I., Bali, Barbu II. A csapat tartalékjaként Theimlert, Szabó B.-t és Ignát szemelte ki. A csapat összeállítása általában mindent oldalról helyesléssel találkozik, így az aradi sportközvélemény bizalommal küldi csapatát — vasárnap — Temesvárra.

A kormány felbontotta a Stewart-céggel kötött szerződést

BUCURESTI, szeptember 18. A kormány gazdasági bizottsága tegnap újból foglalkozott a Stewart-céggel kötött szerződés ügyével és úgy döntött, hogy az utépítő céggel kötött szerződést felbontja. Véglegesen ebben az ügyben a minisztertanács fog határozni. A lapok most érdekes leleplezéseket közölnek a szerződéssel kapcsolatban. Eszerint a Westminster Bank napokkal ezelőtt levelet intézett a kormányhoz, amelytől kérte a szerződés másolatát, mert a banknak nincs tudomása arról, hogy az utépítéssel kapcsolatban garanciát vállalt volna. A közlekedésügyi miniszterium egyébként most fel fogja venni az összeköttetést mindazokkal a cégekkel, amelyek a Stewart-céggel együtt ajánlatot tettek a műút megépítésére.

INGYEN KAPJA

o hó végéig

AZ ARADI KÖZLÖNY-T,

ha ma megrendeli.

Az előfizetést csak 1930. október 1-től számítjuk.

Református szüreti mulatság szeptember hó 21-én a „Vadember” helyiségében, Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.) 36.

Fordítások, kérvények, másolások „Minerva” Fordítási iroda
 Arad, Bul. Reg. Maria No. 17. Réthy házban, Minerva templommal szemben

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Külföldön olcsóbb a Romániából exportált benzin

Ausztriában és Csehszlovákiában állandóan esik, itt állandóan emelkedik a benzin ára. ARAD, szeptember 18. Mindenképen jellemző a román ipari élet észszerűségére, hogy a benzin ára nálunk lényegesen drágább, mint a szomszéd államokban, ahol pedig innét exportált benzin van többnyire forgalomban. Hogy miért van szükség arra, hogy a román benzint napról-napra emeljék, azt nem tudjuk, annál is inkább nem, mert külföldön a benzin ára egyre csökkenő tendenciát mutat. Bécsben a benzin ára 48 groschente súlyed le, ami körülbelül 12 lejnek felel meg. Csehszlovákiában az utolsó napokban 2.85 koroná-

ról 2.60-ra esett, sőt nagyobb rendeléseknél ez az összeg is 2.30 cseh koronára esik, ami alig 11 lejnek felel meg. Ugyanakkor a romániai benzin árát nemrégem emelték 14.50 lejre és amint értesülünk, újabb áremelésre van kilátás, amely kedvezőtlen hatással lesz az egyre fejlődő romániai áruforgalomra, valamint az ipari életre. Jellemző esete ez a romániai iparnak, amely az innen importált árukkal sem lehet konkurrenciaképes az országban.

Ebben az évben már Aradon vághatnak az állatexportőrök

ARAD, szeptember 18. Az elmúlt napokban különböző hozzászólásokat közöltünk, amelyeket Luta Corneli dr. polgármester öt éves munkaprogramja kiegészítésére küldöttek be. A hozzászólásokat átadtuk a polgármesternek, aki ma az egyikre, a vágóhidhoz vezetendő vasúti sínekre vonatkozólag a következőket közölte: — Az indítvány kissé elkészt, mert a munkálatok már hetek óta folynak — éppen az állatexportőrök kérésére — és a vonalat október 15-én meg is nyitjuk. Így ebben az évben már Aradon vághatnak az exportőrök, akiknek nem kell többet Sofronvára menniük, mert minden kényelmet megtalálnak az aradi vágóhídon.

Jenő dr. ügyvéd ellen, 50 ezer lej behajthatatlan követelés erejéig. A csődbíróság a jövő hét folyamán fog érdemlegesen dönteni a kérelem ügyében.

— Optimista hangok a görög-román vámháborúról. Bucurestiből jelentik: A görög-román vámháborúval kapcsolatban, az athéni Etnoc című görög lap azt írja, hogy Mihalakopoulos görög külügyminiszter nem rég Genében a vámkonfliktus ügyében megbeszéléseket folytatott Mironescuval és Madgearuval. A lap annak a reményének ad kifejezést, hogy az ügy rövidesen megoldást nyer.

Szigoruan ellenőrzik a szerencsejátékokat.

Rendelet az aradmegyei prefekturára. ARAD, szeptember 18. Érdekes rendelet érkezett ma az aradmegyei prefekturára a bucuresti-i sziguranca vezérigazgatóságától. A rendelet a szerencsejátékok szigorú ellenőrzését írja elő és felkéri az egyes hatóságokat, ne adjanak ki ilyen engedélyeket a sziguranca vezérigazgatóság véleménye nélkül. A szigorú ellenőrzésre — a rendelet szerint — főképpen azért van szükség, mert a szerencsejátékokkal az ország különböző részein keresztül vándorló egyének többnyire álnév alatt szereplő gyanús existenciák. Meg kell szigorítani az engedélyek kiadását is, miután a szerencsejátékokkal — kelő ellenőrzés hiányában — a hiszékeny emberek kizsákmányolását célozzák. Az érdekes rendeletet Stan Emanoil sziguranca vezérigazgató írta alá.

Az aradi törvényszék felmentett egy gyilkossággal vádolt butyini kereskedőt

Egy megzavart eljegyzés következményei. ARAD, szeptember 18. Az aradi törvényszék szezonnyitó főtárgyalásán egy igen érdekes gyilkossági per szerepelt, amely néhány hónappal ezelőtt a közérdeklődés központjában állott az aradmegyei Butyini község lakossága körében. A vádlottak között Muresan Fülöp butyini kereskedő foglalt helyet, akit az ügyész gyilkosság kísérlete miatt ki-vánt elítéltetni.

A bünygy előzményeül szolgál, hogy Muresan Fülöp nevelt leányának sokáig udvarolt Ilie Dumitru tisztviselő. Komoly házasságra volt kilátás. Amikor azonban eljegyzésre került volna a sor, a fiatal tisztviselő meggondolta a dolgot, otthagya Muresan Fülöp leányát és egy másik butyini leánynak kezdett udvarolni. Ilie Dumitru második menyasszonyával már meg is tartotta az eljegyzést. Az eljegyzés estéjén Muresan Fülöp nevelt leánya felbujtotta az apját, hogy zavarja meg az eljegyzést. Muresan Fülöp magához vette revolverét, elsietett az eljegyzés színhelyére és a kertben többször elsütötte a re-

volvert. Az egyik golyó az ablakon hatolt be és közvetlenül a vőlegény feje fölött furódott a falba. Ilie Dumitru feljelentésére indult meg az eljárás Muresan Fülöp ellen, aki a mai tárgyaláson az új védekezett, hogy csupán ünnepontásból sütötte el revolverét

és eszeágában sem volt bosszút állni a vőlegényen. Az ügyben kihallgatott tanúk egybehangzóan igazolták, hogy Muresan a kérdéses éjszaka olyan kijelentéssel hagyta el lakását, hogy megijeszti egy kicsit a vőlegényt. Miután a bizonyítási eljárás során a gyilkossági kísérlet büntette nem nyert beigazolást, a törvényszék rövid tanácskozás után fölmentő ítéletet hozott.

NYILTTÉR.

E rovat alatt közlőttekért nem vállalunk felelősséget.

Nyilatkozat.

Tudomására adjuk mindazoknak, akiket érdekel, hogy MERKLER SANDOR ur, aki cégünk utazója volt, a mai nappal ez állását megszüntettük és így részünkre jogérvényesen sem rendeléseket fel nem vehet, sem pedig pénzeket nem inkasszálhat.

Satu-Mare, 1930 szeptember 16.
 CORVIN
 Könyv- és képtörzsező vállalat.

Fizessen elő

a legnagyobb magyar lapra, az

UJSÁG-ra

leggyorsabb hírszolgálat,
a legjobb munkatársak:

Kóbor Tamás, Márai Sándor, Lynkeusz, Szomoró Emil, Pünkösti Andor, Elek Artur és a magyar irodalom legjobb erői írják a lap minden sorát.

Előfizetési ára:

Egy óra . . . 200 lej
 1/4 évre . . . 500 lej

Előfizetéseket felvesz:
PALLAS HIRLAPIRODA, Cluj.

Rendelet a szeszesitalok árusítására

ARAD, szeptember 18. A pénzügyminisztériumtól ma rendelet érkezett az aradi megyei prefekturára a szeszes italok árusító kávéházak, vendéglők és kocsmákra vonatkozólag. A minisztérium az új szesz törvény alapján közli, hogy a városokban és így Aradon is, csak reggel 7 órától éjszaka 12 óráig szabad árusítani, vasár- és ünnepnapokon pedig az italok kimérése csak déli 12 órától történhet. Éjszaka 12 óra után csak a pénzügyminisztérium speciális engedélyével lehet szeszesitalt árusítani. Az erre vonatkozó kérvényeket a városihoz, vagy a megyei prefekturához kell beadni és a helybeli közigazgatási hatóságok továbbítják azokat a minisztériumhoz. Ez a rendelkezés még azon nyilvános helyiségekre is vonatkozik, amelyek éjszaka 12 órán túl is nyitva tarthatnak. A községek nézve más utasításokat tartalmaz a rendelet. Ezekben csak este kilenc óráig engedélyezi a szeszes italok árusítását. A rendelet nyomán dr. Nichin János megyei vezérbírók megfelelő körrendeletet küldött szét a megyében. = Helyi valutáak. Valuták: Budapest 29.60, Bécs 23.90, Berlin 40.25, Zürich 32.60, Páris 6.60, Prága 5, New-York 168, Milánó 8.90, London 817, Belgrád 2.98. Devizák: Budapest 29.47, Bécs 23.80, Berlin 40.27, Zürich 32.61, Páris 6.64, Prága 5.00, New-York 168.20, Milánó 8.84, London 819. = Csődöt kérték egy aradmegyei ügyvéd ellen. Bíró Anna, az aradmegyei lemti községi lakos, ma beadvánnyal fordult az aradi törvényszék kereskedelmi osztályához, amelyben a csőd eljárás megindítását kérte Szabó

FIGYELEM! Legújabb őszi és téli női és leányka-felöltők, továbbá bundák minden kivitelben a legolcsóbb napiárban kaphatók:

Iuliu PLESZ Gyula

FIGYELEM! cégnél Arad, a színház hátsó bejáratával szemben. Kérem a címre figyelni! — A CONSUM R-T. tagjai készpénz árban lesznek kiszolgálva.

Rádió műsor

— Romániai idő. —

PÉNTEK, szeptember 19.

Bucuresti. 13. Gramofon. 18. Rádiózenekar. 20. Gramofon. 20.40. Rádiógyetem. 21. Színházi előadás. 21.45. Hárfaszóló. 22.45. Athanasiu operaénekes dalestje. — Budapest. 10.15. Gramofonhangverseny. 13.05. A Mándits-szalonzenekar hangversenye. 5.00. Molnár Aladár mesél a gyermekeknek. 6.00. Dévay Janka novellái. Felolvasa Rákosi Szidi, a Nemzeti Színház örökös tagja. 6.35. Dénes József és cigányzenekarának hangversenye. 7.50. Gyorsirótanfolyam (Szlabey Géza). 8.30. A m. kir. Operaház „Aida” előadása. Majd A Fejes-szalonzenekar, az Ostende-tangó és jazzband, valamint Toll Árpád és cigányzenekarának hangversenye az Ostende-kávéházból, Kalmár Pál (ének) közreműködésével. — Belgrad. 20.30. A régi Belgradból. 21. Zongorajáték. 21.30. Nemzeti dalok gitárkísérettel. 22. Rádióingyes. 23.15. Gramofon. — Prága. 12.15. Gramofon. 21. A cseh fúharmónikusok hangversenye a nemzetközi zenekritikusok kongresszusának tiszteletére. Közvetítés a Smetana-teremből. — Wien. 12. Könyvi gramofon. 13. Neubauer-zenekar. 16.20. Hires óasz énekesei gramofonon. 17.30. Hangverseny. 21.05. Az erdélyi szászok népművészetéről. 21.30. Smetana: „Dahlbör” című háromfelvonásos operája. — EGYÉB EUROPÁI NEVEZETESSÉG: Zágráb. 21. Beethoven Fidelio című operája a városi színházból.

SZOMBAT, szeptember 20.

Bucuresti. 13. Gramofon. 18. Francia Luca zenekarának román zenéje. 20. Gramofon. 20.40. Rádiógyetem. 21. Camen énektársaság hangversenye. 21.45. Szarvas hegőművész játéka. 22.15. Tánczene a Lidó-medencéből. — Budapest. 10.15. A m. kir. 1. honvédegyeszed zenekarának hangversenye. 13.05. A rádió házikvartettjének hangversenye. 5.00. Dr. Bognár Cecil egyetemi m. tanár előadása: „A lelki élet egészségtana”. 6.00. A Kisfaludy Társaság irodalmi delutánja. 7. Másfélóra könnyű zene. 8.30. Vándor Kálmán előadása: „Félóra derű”. 9.00. Békefy-est. 11.45. Magyar Imre és cigányzenekarának hangversenye a Hungaria-szállóból. — Belgrad. 18.30. Gyermekkar. 19. Kávéházi zene. 21. Opera a Nemzeti Színházból. Utána kávéházi zene. Prága. 12.15. Gramofon. 13.20. Pozsony. 18. Mor. Ostrava. 20.35. Derús-est. 22.00. Fuvózene. 23.30. Vendégldi zene. 01.20. Kávéházi zene. — Wien. 12. Lederer-zenekar. 14.10. Bécsi zene gramofonon. 16.20. Bauer-zenekar. 21.05. A Holzer-zenekar játéka. Réthy Irén énekesnő és Flemming Viktor énekes közreműködésével. 22.00. Laszky Béla: „Brigantino” című egyfelvonásos operája. Utána a Holzer-zenekar játékaának folytatása. — EGYÉB EUROPÁI NEVEZETESSÉG: Dublin. 21.15. Verdi „Rigoletto” című operája a Studioban.

A szerkesztésért megköszönésen SALÓ HENRIK felé

Az Aradi Közlöny apróhirdetéseinek gyűjtőhelyei

A hirdető közönség kényelmére Aradon az alábbi helyeken gyűjtőhelyet létesítettünk, ahol ugyanis az apróhirdetések naponta d. u. 5 óráig adhatók fel.

Naményi-féle papirkereskedés, volt Weitzer János-ucca.

Biheller-dohánytözsde, volt Andrassy-tér 16.

Karácsonyi-dohánytözsde, volt Weitzer J.-u.

Dohánytözsde volt Kossuth-u. 4 szám,

Juhász Gábor műszerüzlete v. Orczy- és Dezső-ucca sarok.

Dohánytözsde, Zsidótemplom-épület.

Aknek tehát az Acsev.-palotában levő kiadóhivatalunk nem esik útjába, apróhirdetéseit gyűjtőhelyeinken eredeti áron adja fel, mely lapunk másnapi számában feltétlenül meg fog jelenni.

APRÓ HIRDETESEK.

AZ APRÓHIRDETESEK DÍJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lej, vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szócik hétköznap 40, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel kiadott szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető megváltoztassa. Csak válaszbellyel ellátott kérdézőkérésre válaszolunk. Ajánlatok jelzés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

▲ ▲ HIRDETESEKET DÉLUTÁN 5 ÓRÁIG VESZÜNK FEL. ▲ ▲

HÁZASSÁG.

IZRAELITA urileány, házasság órájából szeretne megismerkedni idősebb uriemberrel, lehet özvegy is. Gyermek nem akadály. Leveleket „Jó felelőség” jellegre az Aradi Közlöny kiadója továbbítja. 3871

NŐSÜLTNE 46 éves intelligens keresztény férfi vagyonos nővel. Bejárólne válalatba. Leveleket „Bármily vallásu” jellegre az Aradi Közlöny kiadója továbbítja. 3874

ALKALMAZÁS.

JÓLFOZÓ mindenest keresek. Cím az Aradi Közlöny kiadója. 3870

HAZMESTERI állást keres bérházban, hol központi fűtés van, vizgázott nyugdíjas fűtő. Volt Hassinger-u. 1., ház-mesternél. 3875

Románul és magyarul perfectül beszélő és író 26 éves, középiskolát végzett volt C. F. R. tisztviselő **azonnalra állást keres.**

Mindenféle irodai, szellemi és fizikai munkát elvégző, címetek az Aradi Közlöny kiadója. 200

LAKÁS.

KÉTSZOBÁS, előszobás lakás központban azonnalra kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadója. 200

HÁROM igen szép uccai szoba, november 1-re kiadó. Szántay-palota, félleposó, első emelet.

KÉT SZOBÁS, konyhas modern lakás, október elsejére kiadó. Volt Flórián-ucca 32-34.

BÜTOROZOTT lakás egy-két személynek kiadó, esetleg ellátással, a Fűtőház közelében. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 3878

5-6 SZOBÁS lakást keresek a központban. Pausceti ügyvéd, volt Széchenyi-ucca 11. 3880

EGYSZOBÁS 1. emeleti lakás kiadó. — Cím az Aradi Közlöny kiadója. 200

NÉGYSZOBÁS, parkettás, fürdőszobás lakás központban kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadója. 200

NAGY terem, ötábrakos, parkettázott és kétábrakos szoba kiadó volt Szabadságtér 21. sz. 3847

GARZONLAKÁS, 2 szoba, fürdőszoba, magános nőnek, vagy házaspárnak kiadó. Virág építész, Bul. Carol 5. Magtokint-hető 1/2-2-1/2-3-ig. 3788

OTSZOBÁS modern lakás kiadó v. Szabadságtér 3. sz. 3846

FÖTÉREN első emeleti három nagy szobából és előszobából álló helyiség, mely főleg üzleti célokra (irodának, divatszalonnak, szabóüzletnek stb.) rendkívül alkalmas, azonnal kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadója

VÉTEL ÉS ELADÁS.

ELSŐRENDŰ férfi ülés a neolog templomban örök áron eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadója. 3877

KERESEK sürgősen, esetleg készpénzért is különböző dísz tárgyakat, márkás porcellánokat, vitrineket, komódokat, szőnyeget, ezüsttárgyakat, stb. SALGÓNÉ bizományi üzlete, Str. Horia (Széchenyi-u.) 1. Neuman-palota 1000

GABY-SALON

Filckalapok — — 150 lejtől.
Filckormázás — 60 lej.
Arad, Bulev. Reg. Ferdinand 11. sz.

ZONGORÁK, Schoborl-ágy, interziás antik szekrények, antik ágyak, vitrinek, fotelék, festmények, kredencsek, ezüst girandok, tükrök, asztalok, ebédlőszékek, Biedermayer-divány és garnitúra, éjjeli villanylámpák, petroleumlámpák, trimo, kredencsek, írógép, könyvszekrények, író asztalok, ékszeres, márványplatinis, tükrös mosdó, dísz tárgyak, szobaberendezések, stb. kaphatók. SALGÓNÉ bizományi üzletében. Str. Horia (Széchenyi-ucca) 1. Neuman-palota. 1000

ARADVÁRMEGYE közigazgatási hivatala keres megvételre jóállapotban levő, kevéssé használt pénzszekrényt. Eladni szándékozik jelentkezzenek a vármegye-házán a 38-as sz. szobában, ahol megkapják az ügyben a szükséges felvilágosítást. 3879

COMPLETT világos háló, garantált széta, feltűnő olcsón eladó v. 1165-u. 111. 3854

NAGYMENNYISÉGŰ PLEHPANT eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadója. 1151

MACULATURA PAPIR 5 kgros csomagokban, rendkívül olcsón kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

Olcsó tűzifa

míg a készlet tart.

Ölfa Lei 840. — -től

Állandó raktár t-a hasáb es dorongtaból. Arad, Calea Victoriei 1-2

Maculatura papir 5 kgros csomagokban olcsón kaphatók az Aradi Közlöny kiadója.

SPECIAL pasteurizált CSEMEGE-VAJ az Aradi Tejcsernok

►►► különlegessége. ◀◀◀

ÜZLETEK.

NAGY üzlethelyiség azonnal kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadója. 200

KORCSMANAK alkalmas nagy üzlethelyiség, lakással, forgalmas helyen kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 200

ELLÁTÁS.

KÉT FERFI vagy hölgy, teljes ellátást nyer. Str. Cornel Popescu 13., ajtó 4. 3873

KÜLÖNFÉLEK.

ELVESZETT hőtől d. u. a vasut Alomáson egy drótszörű foxi, „Ól” névre hallgat. Kéretik a megtalálót jutalom ellenében átadni: Horváth, Str. Alexandri 6. sz., II. em., címre. 3876

A HIRDETÉS beszél, meggyőz, eredményt hoz.

Minden vállalat, kereskedő célja: A régi összeköttetést megtartani, újat hódítani amit csak hirdetéssel érhet el

AZ „ARADI KÖZLÖNY” KIADÓHIVATALA

hirdetési ügyekben szakszerű tanácsot szívesen szolgál, megbízottja kívánatra felkeresi. Telefon 151.

BUDAPESTEN

az új „NEMZETI SZALLODA”

a Hungaria Nagyszálló vezetője alatt megnyitott Központi fekvés (József körút 4.) a Nemzeti színházzal szemben. TELEFON: J. 320-30.

Minden modern kényelemmel berendezve.

Kitűnő étterem! Polgári árak! Dreher sörcsarnok! A vidéki társaságok találkozó helye!